

# TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

## FAKULTA PEDAGOGICKÁ

**Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

**Bakalářský studijní program:** Sociální práce

**Studijní obor:** Penitenciární péče

**Kód oboru:** 7502R023

**Název bakalářské práce:**

**MAJETKOVÁ TRESTNÁ ČINNOST V ČESKÉ LÍPĚ**

***PROPERTY CRIMINAL ACTIVITY IN CESKA LIPA***

**Autor:**

Milan Petřina  
Okružní 2200  
470 01 Česká Lípa

**Podpis autora:** \_\_\_\_\_

**Vedoucí práce:** Mgr. Květuše Sluková

**Počet:**

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
71	3	6	9	19	4 + 1 CD

CD obsahuje **celé** znění bakalářské práce.

V Liberci dne: 20. 03. 2006

# TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

## FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

### ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

**Jméno a příjmení:** Milan Petřina  
**Adresa:** Okružní 2200, 470 01 Česká Lípa

**Studijní program:** Sociální práce  
**Studijní obor:** Penitenciární péče  
**Kód oboru:** 7502R023

**Název práce:** MAJETKOVÁ TRESTNÁ ČINNOST V ČESKÉ LÍPĚ

**Název práce v angličtině:** PROPERTY CRIMINAL ACTIVITY IN CESKA LIPA

**Vedoucí práce:** Mgr. Květuše Sluková

**Termín odevzdání práce:** 30. 04. 2008

.....  
**vedoucí bakalářské práce**

.....  
**děkan FP TUL**

.....  
**vedoucí katedry**

**Zadání převzal (student):** Milan Petřina

**Datum:** 23. 02. 2007

**Podpis studenta:** .....

### **Prohlášení**

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Dne 20. 03. 2008

Milan Petřina, v. r.

### **Poděkování**

V prvé řadě děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Květuši Slukové za odborné vedení a cenné připomínky, které přispěly k vypracování této práce.

Rodinným příslušníkům za jejich trpělivost, toleranci, čas a morální pomoc, bez které bych práci nikdy nedokončil.

V neposlední řadě chci poděkovat kolegům v práci a všem lidem, kteří mi pomohli třeba jen drobnou radou.

**Název bakalářské práce:** Majetková trestná činnost v České Lípě

**Název bakalářské práce:** Property Criminal Activity in Ceska Lipa

**Jméno a příjmení autora:** Milan Petřina

**Akademický rok odevzdání bakalářské práce:** 2008

**Vedoucí bakalářské práce:** Mgr. Květuše Sluková

## **Resumé**

Bakalářská práce se zabývala problematikou majetkové trestné činnosti a vycházela ze současného právního stavu. Jejím cílem bylo zadokumentovat vývoj majetkové trestné činnosti a její nejčastější způsob provedení v České Lípě.

Práci tvořily dvě strukturované oblasti. Jednalo se o část teoretickou, která pomocí informačních zdrojů a pramenů popisovala majetkovou kriminalitu. Dále objasňovala příčiny, faktory podle trestního práva. Zaměřila se také na pachatele, oběti, jakož i upozorňovala na mnohé nejasnosti a nesrovnalosti v těchto oblastech, a to s pomocí jednotlivých kapitol.

Praktická část zjišťovala pomocí kvantitativní analýzy a metody explorace dostupných empirických dat, jaké majetkové trestné činnosti se nejvíce pachatelé dopouštějí a zda trestná činnost těchto pachatelů klesá. Dále jaké způsoby provedení majetkové trestné činnosti se u těchto pachatelů nejvíce vyskytují.

Za největší přínos práce vzhledem k řešené problematice bylo možné považovat přiblížení možných dalších příčin majetkové trestné činnosti a jejich možná prevence.

## **Klíčová slova**

Analýza; Empirický; Kvantitativní; Majetková trestná činnost; Oběť; Pachatel; Prevence; Recidivista.

## **Summary**

The Bachelor work has considered the problem of the crime against property and resulted from the current law and order. The target was to document case history of a progress of the crime against property in Česká Lípa district, as well as its most frequent way of performance.

The work has been formed of two structured fields. It includes a theoretical part, based on information resources, describing the problem of the crime against property. Yet it brings out the causes and factors of this effect regarding the criminal law. The work is also focused on offenders and victims and also points out the many obscurities and discrepancies of the significant fields, all through the use of each chapter.

The practical part, based on quantitative analysis and a method of exploration of available empirical data, investigates the most frequent kind of the crime against property and also the fact whether there is a decrease in general criminal activities committed by such offenders. Furthermore, it sees to the mode of performing the crime against property committed by particular offenders.

The greatest benefit of this work, considering the problem mentioned above, is probably the insight into further possible causes of the crime against property and the prevention against that.

## **Keywords:**

Analysis; Empirical; Quantitative; Crime against property; Victim; Offender; Prevention; Recidivist.

## **OBSAH BAKALÁŘSKÉ PRÁCE**

<b>1 ÚVOD .....</b>	<b>8</b>
<b>2 TEORETICKÁ ČÁST .....</b>	<b>10</b>
2.1 MAJETKOVÁ KRIMINALITA.....	10
2.1.1 Základní skupiny majetkové kriminality .....	10
2.2 FENOMENOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY .....	11
2.2.1 Majetková trestná činnost podle územního rozložení.....	13
2.2.2 Krádeže vloupáním.....	16
2.2.3 Krádeže prosté .....	18
2.3 ETIOLOGIE A KONTROLA MAJETKOVÉ KRIMINALITY .....	18
2.3.1 Strategie kontroly majetkové kriminality .....	19
2.3.2 Komplexní zabezpečovací systémy .....	21
2.3.3 Registrace kriminality.....	24
2.4 KRIMINÁLNÍ POLITIKA A PREVENCE.....	26
2.4.1 Kriminální politika.....	26
2.4.2 Sociální prevence.....	27
2.4.3 Situační prevence.....	29
2.4.4 Viktimologická prevence .....	36
2.4.5 Policejní prevence.....	37
2.4.6 Prevence primární, sekundární a terciární .....	41
2.4.7 Prevence majetkové kriminality .....	43
2.5 ÚLOHA STÁTU V PREVENCI KRIMINALITY .....	44
<b>3 KVANTITATIVNÍ ANALÝZA EMPIRICKÝCH DAT .....</b>	<b>47</b>
3.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI .....	47
3.2 STANOVENÉ PŘEDPOKLADY .....	47
3.3 POUŽITÉ METODY A JEJICH ROZBOR .....	48
3.3.1 Rozdíl mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem.....	48
3.3.2 Rozbor použité metody.....	49
3.4 POPIS VÝBĚROVÉHO VZORKU A OBLASTI.....	51
3.5 VYHODNOCENÍ PŘEDPOKLADŮ A JEJICH ARGUMENTACE .....	54
3.5.1 Vyhodnocení předpokladu č. 1 .....	54
3.5.2 Vyhodnocení předpokladu č. 2.....	61
<b>4 ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ VÝSLEDKŮ A DISKUZE.....</b>	<b>66</b>
<b>5 NÁVRH NA OPATŘENÍ .....</b>	<b>68</b>
<b>6 SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ.....</b>	<b>69</b>
<b>7 SEZNAM PŘÍLOH .....</b>	<b>71</b>

# 1 ÚVOD

„Kriminalita (delinquency) je „negativní společensko-historicky podmíněný jev tvořený souhrnem jednání, jehož důsledkem je trestná činnost; v r. 1998 si v českých věznicích odpykávalo trest nebo na něj čekalo 22. tis. osob, po USA a Rusku jde o nejvyšší poměr uvězněných na 100 tis. obyvatel; z toho přes 70 % tvoří krádeže, 10 % loupežná přepadení, méně než 1 % vraždy, přičemž zhruba 60 % uvězněných je mladších 30 let“.<sup>1</sup>

„Kriminalita jako hromadný jev je průvodním jevem každé společnosti. Dnes již nikdo nepomýšlí na reálnou možnost její likvidace. Kontrola kriminality, jak je uplatňována ve vyspělých demokratických zemích, představuje cílevědomé úsilí o udržení kriminality v přijatelných mezích nebo o její omezování cestou uplatňování jak represivních, tak preventivních strategií.

Předpokladem uplatňování těchto strategií jsou – vedle patřičného materiálního a personálního vybavení instancí kontroly kriminality – **objektivní poznatky o kriminalitě a zákonitostech jejího vzniku a vývoje**“.<sup>2</sup>

Pravděpodobně asi nebude nikdy existovat společnost, ve které by kriminalita nebyla, nebo byla jen minimální. Podle každoročních průzkumů veřejného mínění v demokratických společnostech uvádějí dotazovaní obavy z kriminality, z toho, že se stanou obětí trestného činu. Trestná činnost je všudypřítomná. Každý den jsme o této neradostné situaci utvrzováni. Stačí si jen přečíst denní tisk, či shlédnout zpravodajství našich televizních stanic.

Podle policejních statistik jsou stále nejpočetnější trestné činy proti majetku. Majetková kriminalita také patří k veřejně nejsledovanějším „disciplínám“ trestné činnosti. Není divu, protože se viditelně a bezprostředně dotýká všech občanů. Stav tohoto druhu kriminality, úspěchy či neúspěchy policie při odhalování a objasňování, jsou proto velmi pozorně sledovány. Typickým a nejčastěji se vyskytujícím majetkovým trestným činem je krádež. Je tomu tak u nás, stejně jako v zahraničí. Auto nebo peněženku vám ukradnou stejně neočekávaně a „profesionálně“ rychle ve všech městech Evropy, Prahu, a jiná česká města, nevyjímaje. Dalším nejpočetnějším majetkovým deliktem je podvod a zpronevěra. Vynalézavost zlodějů nezná mezí a důvěřivost některých občanů také.

---

<sup>1</sup> HARTL, Pavel, HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, s. 278.

<sup>2</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 30, 31.



O tom, že pocit bezpečí každého občana je jednou z nejdůležitějších potřeb, již asi nikdo nepochybuje. Tento pocit je důležitý na ulici, ale hlavně doma ve svém bytě či domě.

Téměř každý má nějaké své obydlí, kam se vrací po náročné práci. Chce se do něho vracet, aby v pohodě načerpal další síly, vychovával zde své děti, měl tu bezpečné zázemí, kde by mohl žít svůj spokojený život. U většiny lidí je to, kromě auta, jediný majetek.

Mylný je názor mnoha lidí, že jim zloděj nemá co ukrást. Každý okradený člověk je z této události více či méně v šoku. Nejhuře situaci snáší poškozený, kterému bylo vykradeno právě jeho obydlí. Pachatel často odcizí pro něho bezcenné drobnosti, které ale pro poškozeného mohou mít nepředstavitelnou cenu, neboť k nim má svůj osobní intimní vztah. Podle zkušeností z policejní praxe je pro tyto poškozené mnohem větším problémem, že se u nich v bytě, v domě či na chalupě, pohyboval někdo cizí, který jim narušil jejich soukromí, jejich bezpečné zázemí. Často po sobě zloděj zanechává „spoušť“, vše rozházené, poničené a způsobuje jim tím mnohdy dosti značnou psychickou újmu, která se projevuje např. úzkostí, bázni, nedůvěrou k lidem, pocitem bezmoci, sebelítostí, sebeobviňováním, že své „království“ dostatečně nezabezpečili.

Při výběru tématu pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolil téma Majetková trestná činnost v obci Česká Lípa. Učinil jsem tak, vzhledem k tomu, že toto téma úzce souvisí s mou profesí. Pracuji na Městské policii v České Lípě, kde úzce spolupracujeme s Policií České republiky v České Lípě a s uvedenou problematikou přicházím tedy často do styku. Hlavními úkoly naší činnosti však jsou totiž především místní záležitosti veřejného pořádku a prevence, která je prováděna osobní přítomností strážníků v rajónech, ulicích, obchodech a na místech s možným výskytem kriminální činnosti. Úspěšnost této prevence je však závislá na finančních možnostech města a v návaznosti s tím i na počtu strážníků v terénu.

V teoretické části uvádím nejen základní rozdělení majetkové činnosti a její základní znaky. Zajímá mě vlastní etiologie kriminality, jako takové.

## 2 TEORETICKÁ ČÁST

### 2.1 MAJETKOVÁ KRIMINALITA

„Majetková trestná činnost, jejíž nejčastější formou jsou krádeže, podvody a zpronevěry, představuje v posledních letech, podobně jako v jiných vyspělých zemích, převážnou část celkové kriminality. Lze tedy říci, že vývoj majetkových trestných činů do značné míry předurčuje vývoj celkové kriminality.

Pro majetkové trestné činy je typický, jak vyplývá již ze samotného názvu, útok proti cizímu majetku. Trestné činy proti majetku jsou vymezeny především v IX. hlavě zvláštní části trestního zákona. V důsledku společenskopolitických změn po roce 1989, jež se nutně promítly i do trestního zákonodárství, poskytují tato ustanovení rovnocennou ochranu všem druhům vlastnictví i jiným majetkovým právům.

#### 2.1.1 Základní skupiny majetkové kriminality

Majetkovou trestnou činností lze rozdělit do tří základních skupin:

- **První skupinu** představují trestné činy, pro něž je charakteristickou pohnutkou ziskovost a jež směřují k obohacení pachatele (jednání obohacovací). K nim náleží především krádež (§ 247 TZ), zpronevěra (§ 248 TZ), podvod (§ 250 TZ), lichva (§ 253 TZ) a další. Svým způsobem patří do této skupiny i trestný čin loupeže (§ 234 TZ) a některé případy vydírání (§ 235 TZ), ale vzhledem k jejich násilné povaze je posuzujeme především jako formy násilné kriminality.
- **Druhou skupinu** trestných činů, pro něž je typické jednání poškozovací, reprezentují zejména trestné činy poškozování věřitele (§ 256 TZ), porušování povinnosti při správě cizího majetku (§ 255, 255a TZ), poškozování cizí věci (§ 257 TZ) a zneužívání vlastnictví (§ 258 TZ).
- **Třetí skupinu** pak představuje podílnictví (§ 251, 252 TZ), kde pachatel hlavně využívá trestné činnosti páchané jinou osobou. Novelou provedenou zákonem č. 134/2002 Sb., bylo do trestního zákona začleněno ustanovení § 252a o trestném činu legalizace z trestné činnosti (tzv. „praní špinavých peněz“).

Majetkovou kriminalitu je třeba odlišit od **hospodářské kriminality**, což není vždy snadné. Zatímco majetková kriminalita směřuje proti majetku (fyzických a právnických osob), hospodářská kriminalita směřuje proti hospodářskému řádu a jeho fungování. Hospodářskou kriminalitu však nelze omezovat jen na hospodářské trestné činy ve smyslu trestního zákona (§ 118-152 TZ). Často do ní musíme zahrnovat i jiné trestné činy, než které jsou uvedeny v hlavě II. zvláštní části trestního zákona, jako např. z hlediska hospodářské sféry závažné případy podvodů, pojistných podvodů, úvěrových podvodů (§ 250, 250a, 250b TZ), zpronevěř (§ 248 TZ), porušování povinnosti při správě cizího majetku (§ 255, 255a TZ), tzv. úpadkových trestných činů (§ 256-256c TZ), počítačového trestného činu (§ 257a TZ) a jiných trestných činů, pokud naruší nebo ohrozí hospodářský řád. Podvody a zpronevěry představují v posledních letech podle policejní statistiky dokonce převážnou část hospodářské kriminality. Mnozí autoři omezují hospodářskou kriminalitu pouze na činy osob profesionálně činných v hospodářském životě.

Základní difference mezi majetkovou a hospodářskou kriminalitou se podle policejní statistiky projevují i v závažnosti způsobených škod. V roce 2002 vykazovala tato statistika přes 256 tisíc registrovaných majetkových trestných činů, kterými byla způsobena škoda ve výši téměř 13 miliard Kč, kdežto přibližně 40 tisíc hospodářských trestných činů registrovaných ve stejném roce způsobilo škodu ve výši 29 miliard Kč.

Výrazné difference jsou shledávány i v charakteristikách pachatelů. Podle zahraničních poznatků jsou častými pachateli hospodářské kriminality osoby s vyšším společenským statusem i vyšším vzděláním, zatímco u majetkové kriminality jsou častými pachateli osoby z nižších společenských vrstev či dokonce kriminální živly<sup>3</sup>.

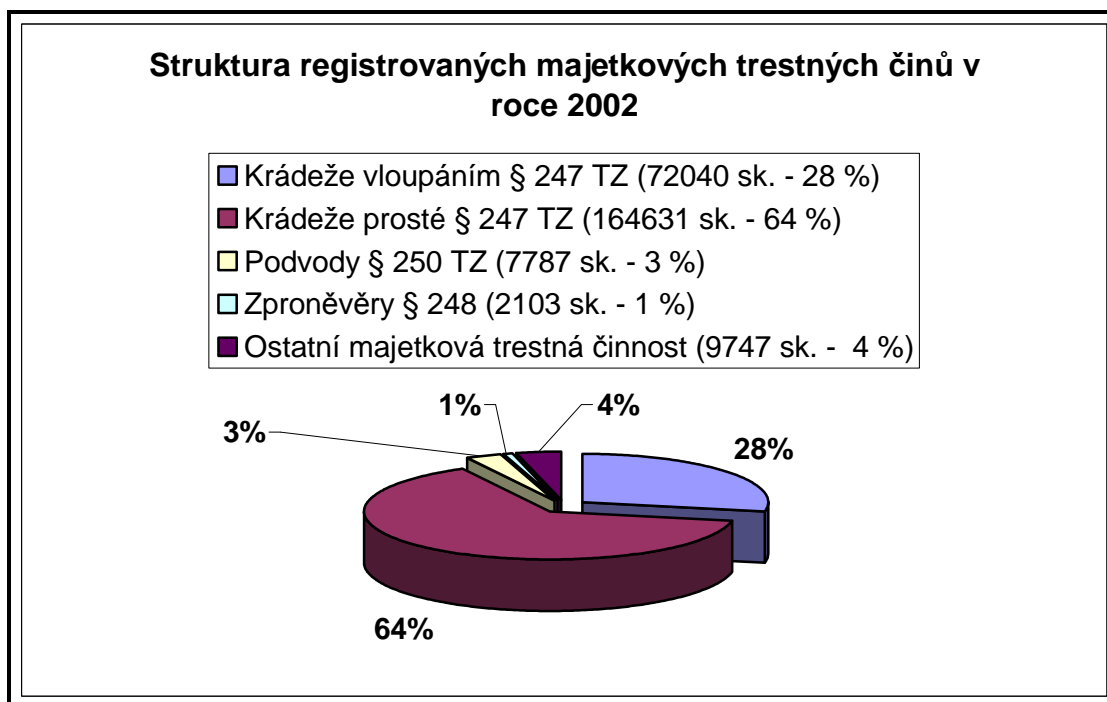
## 2.2 FENOMENOLOGIE MAJETKOVÉ KRIMINALITY

„Celkově bylo v roce 2002 policií registrováno 256 308 majetkových trestných činů, což činí 68,8 % celkové registrované kriminality. Na tomto počtu se podílejí především trestné činy krádeže podle § 247 TZ, jež policejní statistiky člení na krádeže prosté a krádeže vloupáním, a dále trestné činy podvodu podle § 250 TZ a zpronevěry podle § 248 TZ (viz graf č. 1)

---

<sup>3</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 262-263.

Graf 1: Struktura majetkových trestných činů v roce 2002



Majetkové trestné činy tvořily i v minulosti značnou část celkové kriminality. K výraznému nárůstu majetkových trestných činů však dochází po roce 1989, a to již v důsledku zmíněné legislativní změny, která přinesla oproti minulosti odlišné pojmové vymezení majetkové kriminality a kriminality hospodářské. Zatímco v roce 1989 činily majetkové trestné činy necelých 50% veškeré kriminality, v roce 1990 již představovaly tři čtvrtiny a vzestupná tendence (zde již v podobě skutečného nárůstu) pokračovala i v dalších dvou letech. Prudký vzestup těchto trestných činů kulminoval v roce 1993, kdy se majetková kriminalita podílela na celkové kriminalitě 82 %. Poté dochází ve statistických ukazatelích majetkové kriminality ke zlomu. V roce 1994 majetková kriminalita poprvé od roku 1989 klesá a její podíl se v dalších letech pohybuje okolo tří čtvrtin veškeré registrované kriminality (obdobně je tomu v řadě dalších evropských zemí). Nepatrný nárůst majetkových trestných činů v roce 2002 oproti předchozímu roku v absolutních číslech se neprojevuje v procentuálním vyjádření. Naopak podíl majetkových deliktů na celku kriminality vyjádřený v procentech je i nadále sestupný a dokonce v průběhu 13 sledovaných let nejnižší. Patrně nelze tuto skutečnost jednoznačně označit jako „pozitivní trend“, a to s ohledem na měnící se pojetí „škody nikoli nepatrné“, jejíž hranice je od roku 2002 stanovena na 5 000 Kč<sup>4</sup>.

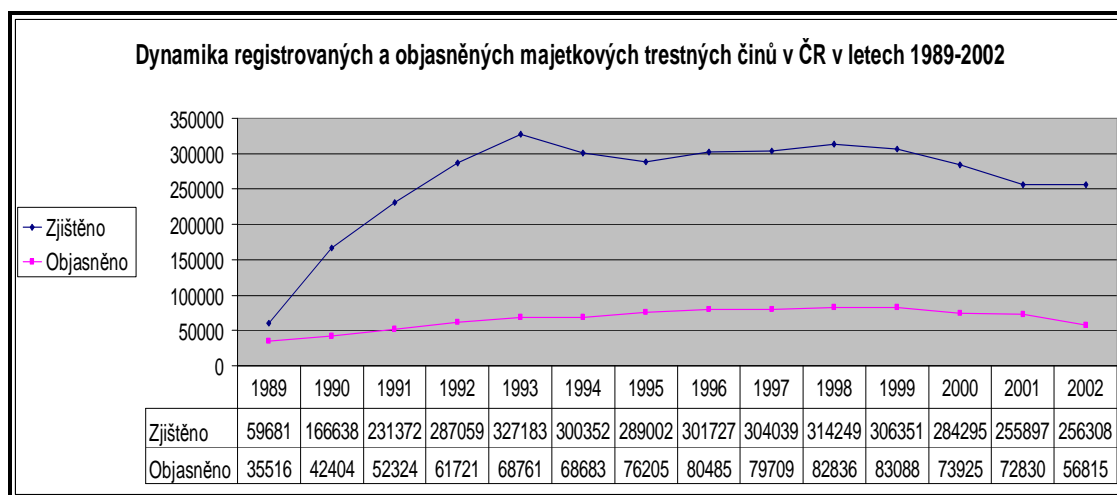
<sup>4</sup> O vlivu zvýšení dolní hranice „škody nikoli nepatrné“ z dosavadních 1 000 Kč na 2 000 Kč počínaje rokem 1994 a od roku 2002 na 5 000 Kč.

### 2.2.1 Majetková trestná činnost podle územního rozložení

Z hlediska územního rozložení je četnost majetkových trestných činů pochopitelně rozdílná. Nejvíce jich bylo v roce 2002 podle policejní statistiky (obdobně jako v předchozích letech) zaznamenáno v hl. m. Praze (83 430) a nejméně v kraji jihočeském.

Na počátku sledovaného období současně s růstem počtu majetkových trestných činů klesá i jejich objasněnost (nikoli v absolutních číslech, ale v procentech). Pozitivní obrat v objasněnosti lze zaznamenat současně se zastavením vzestupné tendence majetkové kriminality v roce 1994, a to zvýšením o 2 %; nejvyšší procento objasněnosti – 28,5 % bylo dosaženo v roce 2001. V roce 2002 však objasněnost majetkové kriminality opět klesá, a to na 22,2 %, tedy oproti předchozímu roku o více než 6 % (viz graf č. 2).

**Graf 2: Dynamika registrovaných majetkových trestných činů v ČR v letech 1989-2002**



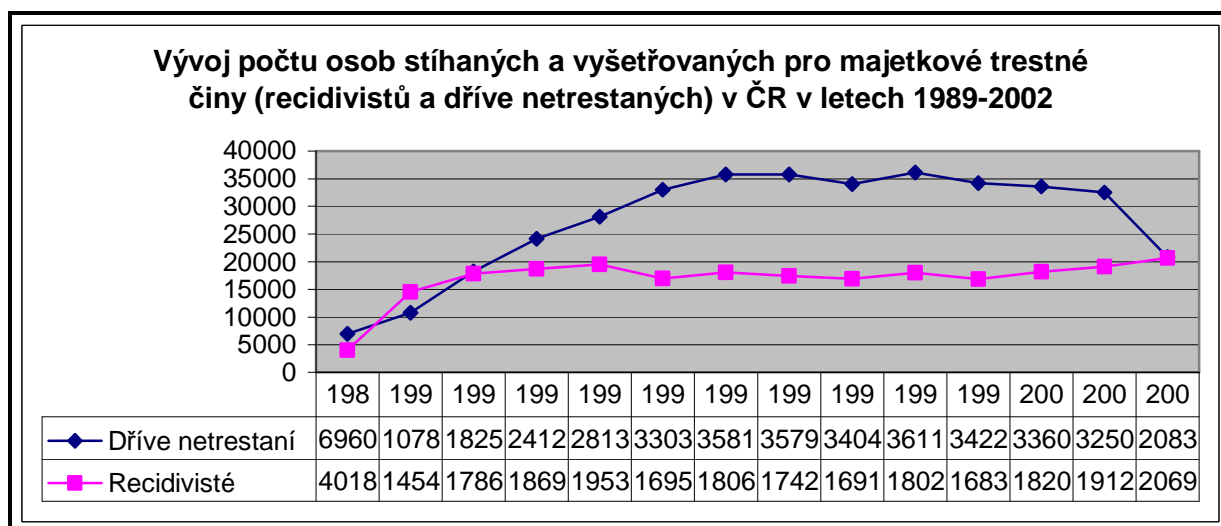
Jednotlivé kraje naší republiky se od sebe liší nejen četností spáchaných majetkových trestných činů, ale i jejich objasněností. Zatímco v Praze bylo v roce 2002 objasněno pouze 12,8 % majetkových trestných činů, v jihočeském kraji v témže roce činila objasněnost majetkové kriminality 32,9 %.

V letech 1989-1998 dochází ke změnám, jak pokud jde o frekvenci páchaných majetkových trestných činů, tak i z pohledu sociodemografických charakteristik pachatelů této trestné činnosti. Majetková trestná činnost je – podobně jako celá kriminalita – převážně záležitostí mužů. Zastoupení žen se od roku 1989, kdy činilo 17,6 %, v dalších letech snižuje a v roce 2002 představuje 9,6 %. Klesá i vliv alkoholu na páchaní majetkové kriminality.

Za významný je možno považovat zejména vývoj složení pachatelů stíhaných pro majetkové trestné činy, zvláště s ohledem na zastoupení mladší věkové kategorie obyvatelstva, jejíž zastoupení je právě u majetkové kriminality nejvyšší. Podíl mládeže na celkové majetkové kriminalitě se v roce 2002 oproti předchozímu roku poměrně výrazně snížil a činí 18,6 % (oproti roku 2001 se tedy podíl mládeže v roce 2002 snížil o 6,7 %); děti ve věku do 15 let ze všech registrovaných pachatelů majetkové kriminality představují 7,3 % (snížení o 5,1 %) a mladiství ve věku 15-18 let 11,2 % (pokles o 1,6 %).

K zajímavému posunu dochází i v oblasti recidivy. Při pohledu zpět je patrné, že podíl recidivistů na majetkové kriminalitě býval vždy vyšší než u většiny ostatních trestných činů. Jestliže podíl recidivních pachatelů na celkové trestné činnosti činil v průměru 40 %, pak u recidivních pachatelů na celkové trestné činnosti činil v průměru 50 %. Od roku 1991 směřoval trend vývoje prvotrestaných pachatelů k výraznému vzestupu, který se zastavil v roce 1995 a poté mírně klesal, přesto však byl stále vyšší než podíl recidivistů. Rok 2002 však představuje v tomto směru výraznou změnu, neboť podíl prvopotrestaných a recidivistů se vyrovnal. V absolutních číslech bylo v roce 2002 zaznamenáno 20 833 dosud netrestaných pachatelů a 20 690 pachatelů, kteří již v minulosti byli stíháni za úmyslnou trestnou činnost. Nejlépe je tento vývoj patrný z následujícího grafu č. 3.

**Graf 3: Vývoj počtu osob stíhaných a vyšetřovaných pro majetkové trestné činy (recidivistů a dříve netrestaných) v ČR v letech 1989-2002**



Úvahy o tom, co zapříčinilo poměrně výrazný pokles podílu mládeže na majetkové kriminalitě a snížení počtu prvotrestaných pachatelů daného druhu kriminality, mohou být různé. Lze např. připustit, že zvýšení preventivních aktivit zaměřených především na rizikové skupiny mladých lidí (ať již pokud jde o krádeže nebo užívání drog, vyvolávající tzv. opatrovací kriminalitu) dosahuje žádoucích výsledků, lze si ale také představit, že se jedná o důsledek zvýšení dolní hranice „škody nikoli nepatrné“ na 5 000 Kč, k němuž došlo od 1. ledna 2002, aj.

Z hlediska struktury kriminality je typickým nejfrekventovanějším majetkovým trestným činem **krádež** (§ 247 TZ). Podíl krádeží na celkové majetkové kriminalitě od roku 1989, kdy činil 76 %, stoupal a v roce 1994 dosáhl 93 %. Poté statistiky zaznamenávají mírný pokles a v roce 2002 činí podíl krádeží na majetkové kriminalitě 92,3 % a na všech registrovaných trestných činech se krádeže podílejí 63,6 %. Jde tedy o vůbec nejčastější trestný čin.

I v sousedních zemích jsou krádeže jedním z nejčtetnějších trestných činů. Například v SRN je krádež ve statistikách, pokud jde o četnost, stabilně na prvním místě a registrované trestné činy krádeže představují kolem 2/3 všech policí registrovaných trestných činů.<sup>5</sup>

Policie ČR ve svých statistikách člení trestné činy krádeže na krádeže vloupáním a krádež prostou. Zastoupení těchto dvou forem krádeže na majetkové kriminalitě má v průběhu sledovaných let v procentuálním vyjádření rozdílný trend. Zatímco procento krádeží prostých mírně stoupá, krádeže vloupáním mají sestupnou tendenci. Krádeže prosté se vyznačují stabilně nižší objasněností (19,0 %) než krádeže vloupáním, i když ani u těchto trestných činů není příliš vysoká – v roce 2002 dosahovala 22,5 %.

Rovněž výše způsobené škody je rozdílná. V roce 2002 činily škody způsobené krádežemi vloupáním 3 131 040 000 Kč a škody způsobené krádežemi prostými dosahovaly v témž roce 7 592 330 000 Kč, tedy přibližně více než dvojnásobku. Zde je ovšem třeba přihlédnout k tomu, že i počet krádeží prostých je ve vztahu ke krádežím vloupáním více než dvojnásobný.

Kromě toho jsou určité rozdíly ve výši způsobených škod z hlediska jednotlivých úzejí vymezených forem krádeže. Například krádeže vloupáním do bytů, jichž bylo v roce 2002 zaznamenáno více než krádeží vloupáním do víkendových chat (11 933 oproti 11 426), způsobily škodu 721 255 000 Kč, zatímco u krádeží vloupáním do víkendových chat byly

---

<sup>5</sup> EISENBERG, U. *Kriminologie*. Köln, Berlin, Bonn, München: Carl Heymanns Verlag KG, 1990, s. 673.

registrovány škody ve výši 284 994 000 Kč. Obdobně je tomu u krádeží prostých: 24 977 případů krádeží dvoustopých motorových vozidel způsobilo škodu 4 329 463 000 Kč a u krádeží věcí z aut, jichž bylo registrováno 66 941 případů, byla zaznamenána škoda ve výši 1 548 181 000 Kč.

Rozdílná je i situace co do rozložení obou forem krádeží v jednotlivých krajích ČR. Nejrizikovější oblastí je hl. m. Praha, kde zjištěné případy krádeží vloupáním vzrostly od roku 1989 do roku 1993 téměř na pětinasobek, a obdobně tomu bylo i u krádeží prostých. V roce 2002 bylo v Praze zjištěno 12 347 krádeží vloupáním a 64 369 krádeží prostých. Současně je v Praze průběžně zaznamenávána nejnižší objasněnost krádeží z celé ČR (u krádeží prostých činí v roce 2002 pouze 9,5 % a u krádeží vloupáním 9,6 %). Pro srovnání – nejvyšší objasněnost v roce 2002 u krádeží prostých činí 31,3 % v severních Čechách a u krádeží vloupáním je nejvyšší procento objasněnosti zaznamenáno v jižních Čechách – 32,9 %.

V rámci jednotlivých forem krádeží se na krádežích prostých podílejí ženy častěji než na krádežích vloupáním. U obou těchto forem krádeže byl ve sledovaných letech patrný vzrůst podílu pachatelů, kteří dosud nedosáhli věku trestní odpovědnosti, tzn. dětí do 15 let; v roce 2002 dochází, jak již bylo naznačeno výše, k výraznějšímu poklesu. U krádeží vloupáním představují tito pachatelé 11,1 % a u krádeží prostých 5,7 %. Ve více než polovině případů se krádeží vloupáním ve sledovaném roce dopouštějí prvopotrestaní – podíl činí 52,8 %, recidivisté se podílejí 46,5 %. U krádeží prostých je naopak procento recidivistů poněkud vyšší – 54,7 % (podíl prvopotrestaných v roce 2002 klesá na 44,5 %).

### 2.2.2 Krádeže vloupáním

Nejčastějšími objekty **krádeží vloupáním** v ČR v roce 2002 byly, obdobně jako v předešlých letech, byty, víkendové chaty, dále obchody, restaurace a jídelny a kiosky. V průběhu posledních let se však četnost těchto krádeží snižuje. Například v roce 1994 bylo registrováno 21 748 krádeží vloupáním do víkendových chat a v roce 2002 již bylo registrováno pouze 11 426 případů. Krádeže vloupáním do bytů se v průběhu daného období, tedy od roku 1994 do roku 2002, snížily, stejně jako krádeže vloupáním do obchodů. Objasněnost krádeží vloupáním se oproti předchozímu roku snížila o 4,4 %, u krádeží prostých o 5,3 %.

Z pohledu jednotlivých krajů v ČR je četnost napadení zmíněných objektů různá. Krádeže vloupáním do bytů dominují v Praze, kde bylo v roce 2002 spácháno 29,1 % všech



případů registrovaných v ČR. Jejich objasněnost je ve vztahu k ostatním lokalitám v ČR také dlouhodobě výrazně nižší, i když v roce 2002 byla nejnižší objasněnost těchto deliktů zaznamenána ve středočeském regionu, a to 12,5 %. V Praze činila v daném roce objasněnost 13,6 %. Nejvyšší procento objasněnosti bylo zaznamenáno, na rozdíl od předešlých let, kdy vedl východočeský region, v severočeském regionu (42,6 %).

Z hlediska způsobu páchaní krádeží vloupáním do bytů nedochází k podstatným změnám. Byty i chaty jsou velmi často předem typované a jak ukazují policejní statistiky<sup>6</sup>, dochází nejčastěji k nežádoucím návštěvám pachatelů krádeží vloupáním do bytů ve městech, a to o víkendech v dopoledních hodinách a u rekreačních objektů uprostřed týdne – úterý, středa, čtvrtek. V poslední době se objevují i krádeže vloupáním do bytů, i když je majitel bytu doma. K vniknutí je většinou používáno hrubé násilí; převážně jsou páčeny zámky vchodových dveří, rozbíjeny skleněné výplně oken a balkónových dveří.

Zájem pachatelů krádeží vloupáním do bytů je zaměřen především na naši a cizí měnu, elektroniku, šperky, starožitnosti a umělecké předměty. Vážné škody působí i krádeže vloupáním do objektů se starožitnostmi a uměleckými předměty.<sup>7</sup> K nejhroženějším památkovým objektům patří zejména církevní objekty, z nichž více než polovinu tvoří kostely. V popředí zájmu pachatelů jsou umělecká díla, především z oboru výtvarného umění, jako například sochy, obrazy, porcelán šperky, historické zbraně, liturgické předměty, staré mince a v posledních letech také vzácné staré rukopisy a tisky. Odborníci odhadují, že ročně je v České republice touto formou odcizeno kolem 20 000 starožitných uměleckých předmětů a jen nepatrnou část se jich podaří zajistit. Okolo 90 % takto odcizených předmětů je nelegálně vyváženo do zahraničí. Škody, ke kterým tímto způsobem dochází, mnohdy nelze ani vyčíslit, neboť se jedná o nenahraditelné kulturní a historické památky.

Značná část krádeží vloupáním je páchána profesionálními pachateli na objednávku a je součástí aktivit organizovaného zločinu. Obdobné problémy spojené se vzrůstající majetkovou kriminalitou a zejména krádežemi vloupáním řeší ve Švýcarsku, Itálii, Maďarsku a v dalších evropských zemích. Zisk z této trestné činnosti se v celosvětovém měřítku odhaduje ročně asi na dvě miliardy dolarů. Nemožnost obchodovat s díly světoznámých autorů (jako např. Raffaaela, Tintoretta) na legálním trhu řeší často pachatelé tak, že požadují od majitelů za vrácení odcizených předmětů výkupné.<sup>8</sup>

---

<sup>6</sup> Nedejte šanci zlodějům! *Hlásí se policie*, 1998, roč. II., č. 10 – 11, s. 17.

<sup>7</sup> ZÁVADSKÝ, J., ZAHÁLKA, J. *Situace na úseku krádeží uměleckých a starožitných předmětů spáchaných na území ČR v r. 1993*. Kriminalistický sborník č. 5/1994, s. 214-216.

<sup>8</sup> PROTIVINSKÝ, M. *Boj s kriminalitou v západních zemích (1)*. Kriminalistický sborník č. 1/1993, s. 46-47.

### 2.2.3 Krádeže prosté

**Krádeže prosté** jsou považovány za typickou formu pouliční kriminality. Trestných činů zahrnovaných mezi krádeže prosté se dopouštějí pachatelé nejčastěji ve formě krádeží věcí z aut<sup>9</sup>, krádeží dvoustopých motorových vozidel, jízdních kol a v neposlední řadě i formou kapesních krádeží. Dynamika jednotlivých druhů krádeží prostých je v průběhu posledních let rozdílná. Například případů krádeží věcí z aut v průběhu pětiletého období výrazně přibýlo. V roce 1994 bylo registrováno 53 766 případů, zatímco v roce 2002 bylo zaznamenáno 66 941. I případů krádeží dvoustopých motorových vozidel v průběhu sledovaného období přibývá. Oproti předchozímu roku v roce 2002 vzrostl počet kapesních krádeží více než o tisíc případů a v obou případech mírně klesla i jejich objasněnost

## 2.3 ETIOLOGIE A KONTROLA MAJETKOVÉ KRIMINALITY

Majetkovou kriminalitu je možno charakterizovat jako důsledek kulturního a civilizačního procesu a hospodářských poměrů. Tradičně byla vysvětlována především s chudobou, nouzí a nezaměstnaností. V posledních desetiletích v dobách hospodářské prosperity a průmyslového růstu však bývá často označována jako „kriminalita z blahobytu“.<sup>10</sup>

V průběhu 19. století byla mnohdy zjišťována zřetelná korelace mezi cenami potravin, zejména cenami chleba a obilí, a majetkovou kriminalitou, zejména krádežemi. Při růstu ceny obilí stoupaly i počty krádeží a naopak. Tyto poznatky byly interpretovány tak, že se majetková kriminalita spojovala s chudobou a s bídou a mluvilo se o ní jako o „**kriminalitě z nouze**“. Podle této interpretace by podstatný vzestup životního standardu západoevropské populace, k němuž došlo po 2. světové válce, měl vést ke stagnaci nebo dokonce k poklesu majetkové kriminality. Ale tento předpoklad se nepotvrdil, s hospodářským vzestupem a s růstem životní úrovně rostla v západoevropských zemích podstatně i majetková kriminalita. Proto je v těchto zemích od šedesátých let minulého století majetková kriminalita naopak často interpretována jako „**kriminalita z blahobytu**“.<sup>11</sup>

Přitom je nutno mít na mysli, že otázka hmotné životní úrovně zdaleka nemůže být redukována na pouhé zajištění fyzické existence individua a vždy má a bude mít relativní povahu. Poměrování vlastní hmotné životní úrovně daného subjektu hmotnou životní úrovní

<sup>9</sup> Tyto trestné činy jsou policejní statistikou řazeny mezi krádeže prosté přesto, že při jejich páchání je povětšinou překonávána určitá překážka (srov. ustanovení § 89 odst. 14 TZ).

<sup>10</sup> KAISER, G. *Kriminologie*. Ein Lehrbuch. 3. Auflage. Heidelberg: C.F. Müller Verlag, 1996, s. 836.

<sup>11</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 274.

subjektů jiných má nesporný význam pro motivaci chování individua, a to jak chování sociálně aprobovaného, tak i kriminálního. Úsilí individua o zvýšení vlastní životní úrovně není vždy motivováno jen jeho bezprostřední materiální potřebou, vlastnictvím řady věcí je i otázkou společenské prestiže.<sup>12</sup> V současné konzumní společnosti je jedinec mnohými lidmi posuzován hlavně podle své společenské úspěšnosti a podle majetku. Tak vzniká atraktivní model společenského chování, který značnou měrou ovlivňuje společenské klima a který je logicky spjat s kriminalitou, zejména majetkovou a hospodářskou. Při rozporu mezi nároky a podmínkami jejich legálního uspokojení pak jedinec často volí kriminální řešení.

Je také nepochybné, že čím je společnost bohatší, čím více zboží vyrábí, dováží a konzumuje, tím více existuje možností a příležitostí k páchání trestných činů, hlavně majetkových.

V etiologii majetkových trestných činů může sehrávat nezanedbatelnou roli též specifický racionalizační či neutralizační mechanismus oslabující působení morálních zábran vůči trestným činům určitého druhu, který Kvasnička nazývá „vnitřním ospravedlněním“: pachatel nachází pro svoje jednání omluvu ve srovnání škodlivých důsledků tohoto jednání s jinými skutečnostmi, zejména s hospodářskými ztrátami vyvolanými chybami v ekonomicko-řídící činnosti nebo s četností obdobných skutků v daném prostředí.<sup>13</sup>

Občané ve výzkumu k provedeném na sklonku roku 1995 na Slovensku řadí mezi výrazně kriminogenní faktory krádeží vloupáním do bytů „nízké tresty pro pachatele těchto deliktů“, dále „nedostatečnou objasněnost“, „nezaměstnanost“, ale také „úsilí mít se dobře bez práce“.<sup>14</sup>

### 2.3.1 Strategie kontroly majetkové kriminality

Z rozsáhlé problematiky **kontroly majetkové kriminality** je možno si všimnout zejména několika vybraných aspektů.

---

<sup>12</sup> KVASNIČKA, V. *K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví*. In: KUDLÍK, A., NEZKUSIL, J., PŘENOSIL, G. a kol. *Československá kriminologie (Aktuální problémy)*. Praha: Orbis, 1971, s. 268, 269.

<sup>13</sup> V. KVASNIČKA, *K etiologii rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví*. In: KUDLÍK, A., NEZKUSIL, J., PŘENOSIL, G. a kol. *Československá kriminologie (Aktuální problémy)*. Praha: Orbis, 1971, zvláště s. 260.

<sup>14</sup> Názory veřejnosti na práci policejního sboru z aspektu prevence kriminality a krádeží vloupáním do bytů. Informativní správa Štatistického úradu Slovenskej republiky. Bratislava, leden 1996, s. 29 – 30.

„Z pohledu **represivní strategie** je na předním místě samozřejmý požadavek docílit toho, aby se majetková trestná činnost pachatelům přestala vyplácet. Trestněprávní sankce, způsoby odklonu i občanskoprávní náhrada škody by měly být uplatňovány s takovou účinností, aby pachateli nezůstal z trestné činnosti žádný prospěch a aby byl obnoven původní stav. Jakkoli je v praxi naší justice velmi obtížné dosáhnout splnění těchto požadavků, nelze se na ně omezit. Zjednodušeně řečeno: bude-li zloděj riskovat pouze to, že v nejhorším případě o svou kořist přijde, bude riskovat málo a mnozí takové riziko rádi podstoupí. To tím spíše, že celostátní míra objasněnosti majetkové kriminality je velmi nízká, v roce 2002 činila pouhých 22,2 % (mezi jednotlivými kraji existují ovšem nemalé rozdíly)“.<sup>15</sup>

Z pohledu **preventivních strategií** existuje u majetkové kriminality značné množství preventivních možností, které jsou u nás zatím využívány pouze částečně. Určitý preventivní význam mohou mít i některé právní normy, i když preventivní význam právních úprav bude u majetkové kriminality patrně výrazně menší než u kriminality hospodářské. Pro kontrolu majetkové kriminality může mít svůj význam právní úprava týkající se pohybu osob, aut i jiných věcí přes státní hranici i týkající se migrace, právní úprava týkající se registrace aut a jiných motorových vozidel i dokladů o nabytí vozidla, právní úprava otázek a podmínek obchodování s motorovými vozidly, se starožitnostmi, s použitým zbožím i jiné právní úpravy. Například právní norma upravující podmínky registrace (opětovné registrace) motorových vozidel by měla stanovit i jednotné požadavky na doklady o nabytí vozidel včetně ochranných prvků proti jejich padělání, i stanovit přesně způsob jejich jednotného vyplňování.<sup>16</sup>

Zvláštní význam při úvahách o omezování majetkové kriminality je přikládán zejména opatřením v rámci **situační prevence**. Týkají se např. krádeží v obchodech, krádeží motorových vozidel nebo předmětů z nich a krádeží vloupáním do bytů a objektů.

Jde především o zdokonalení fyzického zabezpečení v podobě různých technických prostředků. Tyto prostředky sice nemohou pachatelům spáchání krádeží nebo jiných trestných činů znemožnit, ale mohou ho podstatně ztížit. Úroveň ochrany fyzických a právnických osob a jejich majetku (budovy státní správy, podniky, obchody, restaurace ale i byty, rodinné domky, rekreační objekty, automobily apod.) se v posledních letech, díky prudkému technickému rozvoji, stále zvyšuje.

Pokud jde o důležité objekty, doporučuje se vycházet z **koncepce tzv. „bezpečného domu“**. Tato koncepce spočívá v komplexním přístupu k ochraně majetku a zdraví lidí,

<sup>15</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 275.

<sup>16</sup> RAK, R. *Evidovaná a odcizená vozidla v Evropě v řech čísel*. Kriminalistický sborník č. 1/1999, s. 42.

řízeném a kontrolovaném z jednoho místa. Předpokládá úzkou spolupráci firem zabývajících se výrobou a instalací bezpečnostní techniky se stavebními inženýry, architekty a jinými odborníky.

### 2.3.2 Komplexní zabezpečovací systémy

V zásadě je takový **komplexní zabezpečovací systém** tvořen kombinací několika základních druhů ochrany.<sup>17</sup>

1. Klasické ochrany představující různé druhy mechanických zábranných prostředků, jako jsou např. bezpečnostní uzamykací systémy, bezpečnostní systémy dveří, okenní mříže, bezpečnostní fólie, různé bezpečnostní schránky a trezory.

2. Technické ochrany, jež jsou tvořeny zejména elektrickou zabezpečovací signalizací (EZS), elektrickou požární signalizací (EPS), uzavřenými televizními okruhy (CCTV), perimetrií, kontrolními systémy selektivního vstupu, ochranou dat a informací, prostředky osobní ochrany, pulty centralizované ochrany (PCO). Dále můžeme technické prostředky členit z hlediska

- a) prostorového zaměření (ochrana obvodová, plášťová, prostorová a předmětová),
- b) způsobu předání poplachu (např. systémy s lokální signalizací, autonomní systémy, systémy s dálkovou signalizací),
- c) stupně rizikovosti chráněného objektu (nízká, střední, vysoká).

Převážnou část zmíněných technických zabezpečovacích prostředků lze použít i při zabezpečení bytu, rodinného domku a rekreačních objektů. Zejména půjde o klasickou ochranu (bezpečnostní zámky, okenní či balkónové mříže, u víkendových chat okenice aj.) nebo dokonce nadstandardní elektronické zabezpečení (např. EZS, PCO). Současně se u těchto objektů doporučuje udržovat dobré vztahy se sousedy, zajistit vybírání poštovních schránek aj.

Bezpečnostní opatření v rámci situační prevence mohou také přispět k úspěšnému odhalení pachatele k získání potřebných důkazních prostředků. Například pětiprocentní

---

<sup>17</sup> KOCÁBEK, P., KONÍČEK, T. *Ochrana osob a majetku*. Policista č. 1/1997. Příloha, s. 1-4.

pokles krádeží vloupáním ve Velké Británii v roce 1995 připisuje policie zesílenému nasazení technických prostředků, zejména kamer.

Přínosem v tomto směru může být i ve Velké Británii nové vyvinuté technické zařízení Index Solutions (roztoky), označované jako „smart water“. Pod tímto názvem se skrývá vodnatá polymerní emulze na bázi „syntetické DNA“, to znamená, že může být vyrobena v miliardách variací.<sup>18</sup> Zařízení, která s touto emulzí pracují, se instalují na strategicky vhodných místech, která jsou ohrožena vloupáním, a po zaznění zvukového poplašného signálu se emulze rozstříkne na vše v okolí. Zjistí-li se tato okem neviditelná emulze, již lze zviditelnit UV zářením ještě po týdnech či mnoha měsících, na podezřelých osobách nebo odcizených věcech, zasílá se vzorek do databanky, která určí místa, jež byla touto šarží emulze vybavena. Na místech, jež jsou ohrožena krádežemi vloupáním a byla opatřena varovnými štítky, tato trestná činnost ustala.

Rovněž ve Velké Británii byl s úspěchem realizován projekt „STOP 24“, který před osmi lety snížil krádeže na třetinu původně evidovaného stavu. V ČR byl tento projekt poprvé zařazen do preventivních aktivit v Brně roku 2000. Spočívá v tom, že označení vozidla samolepkou „STOP 24“ v nočních hodinách je častěji kontrolováno.

Tato nálepka je určena řidičům, kteří své vozidlo většinou v nočních hodinách neužívají.

Pokud jde o zabezpečovací a ochranné systémy motorových vozidel, je možno říci, že v současné době nejen na evropském trhu, ale i u nás je dostatečná nabídka od těch nejlevnějších až po finančně poměrně náročné.

Preventivní význam u majetkové kriminality má zejména operativní získávání potřebných informací. **Počítačové a satelitní systémy** již dnes umožňují realizaci některých významných projektů, jako např. projektu boje proti krádežím motorových vozidel EUCARIS (European Car Registration and Information Systém) uskutečněného nizozemským Úřadem pro motorová vozidla, počítačovou firmou UNISYS a firmou INFONET zabývající se satelitními přenosy.<sup>19</sup> Jde vlastně o dobře fungující datové rozhraní založené na družicovém spojení mezi centrálními evidencemi motorových vozidel, vedenými v různých státech různými ministerstvy nebo organizacemi. Tento systém zajišťuje předávání údajů. Jinak si ovšem klade náročné cíle, a to i v mezinárodním měřítku:

- zabránění registraci odcizených motorových vozidel,

---

<sup>18</sup> PROTIVINSKÝ, M. *Nové poznatky o boji se zločinem v Německu a Velké Británii*. Kriminalistický sborník č. 3/1997, s. 118.

<sup>19</sup> RAK, R. *Evropský registrační systém motorových vozidel EUCARIS*. Kriminalistický sborník č. 10/1994, s. 448 an.

- prověřování technické způsobilosti motorových vozidel,
- kontrola „propadlých“ řidičských oprávnění,
- prověřování pojistných smluv,
- kontrola vícenásobné registrace motorových vozidel,
- kontrola řidičských průkazů.

Významný je i Schnengenský informační systém, zavedený od března roku 1995.<sup>20</sup>

„V důsledku procesu internacionalizace majetkové kriminality, rozšiřování aktivit organizovaného zločinu, který se významně podílí i na majetkové kriminalitě, a to zejména v posledních letech, a neustálého snižování významu státních hranic pro páčání majetkových trestných činů, se výrazně zvyšuje i význam mezinárodní spolupráce a koordinace při prevenci majetkové kriminality.

V posledních letech se prosazuje i určitá specializace policejních sil ve vztahu k aktuální trestné činnosti. Tak je tomu i u nás, např. vánoční svátky.

Přestože majetková kriminalita představuje převážnou část registrované kriminality, je dosud nedostatečně zmapována **kriminologickým výzkumem**. Kromě Musilovy studie o krádežích vloupáním nemáme žádnou větší studii o jednotlivých druzích majetkových trestných činů ani o jejich pachatelích a obětech. Většinou postrádáme i studie o problémech trestněprávního postihu majetkových trestných činů a jeho účinnosti a o značně rozsáhlé a značně diferencované problematice preventivních aktivit, prostředků a metod. Nemalý dluh má v těchto směrech i právní nauka a praxe. Kolik nejasností se například vyskytuje v případech osob přistižených při krádeži v obchodech. Jak vykládat podmínky jejich zadržení personálem obchodu (§ 76 odst. 2 TR), zda lze po nich žádat nejen navrácení odcizených věcí, ale i náhradu nákladů zadržení (čas zaměstnanců) i zaplacení prémie, kterou dostane zaměstnanec za přistižení zloděje, zda lze při vymáhání náhrady hrozit trestním oznámením, které obchodník v opačném případě podá policii, zda lze v obchodě nebo dokonce ve výloze zveřejnit jména osob přistižených při krádeži, příp. i s jejich adresami, zda jim lze do budoucna zakázat vstup do obchodu aj.“<sup>21</sup>

<sup>20</sup> PROTIVINSKÝ, R. *Několik zajímavostí ze světa*. Kriminalistický sborník č. 3/1996, s. 110.

<sup>21</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 278, 279.

### 2.3.3 Registrace kriminality

„Poznávání kriminality představuje základní a ve vztahu k objasňování dalších kriminologických problémů výchozí směr kriminologických bádání. Kriminologické výzkumy mají směřovat v prvé řadě k poznání kriminogenních faktorů spojených s pácháním trestných činů s cílem vyvodit závěry pro kontrolu kriminality.

Prvým úkolem je zde však popis kriminality, který umožňuje především kriminální statistika. Prostřednictvím statistických údajů o kriminalitě ovšem získáváme informace pouze o **kriminalitě zjevné (registrované)**, tj. té, která vyšla najevo a byla proto evidována v oficiálních statistikách. Jde tedy o větší či menší část **kriminality skutečné**. O další části spáchané trestné činnosti se orgány činné v trestním řízení nedozví, a proto nemůže být registrována v oficiálních statistikách. Jde o **skrytou (latentní) kriminalitu**.

Někteří autoři hovoří v této souvislosti o tzv. černých a šedých číslech. „Černými čísly“ rozumějí trestnou činnost, o níž se orgány v trestním řízení nedozvěděly; za „šedá čísla“ pak považují trestné činy, o nichž se sice dozvěděly, ale nepodařilo se jim vypátrat jejich pachatele.

Někdy se od „černého čísla“ charakterizovaného jako přirozená latence odlišuje tzv. umělá latence chápána jako trestné činy, o kterých se orgány činné v trestním řízení dovědí, avšak z nějakého důvodu je neregistrují (zatají“.

„Chceme-li zjišťovat zákonitosti nějakého společenského jevu a pátrat po jeho příčinách, musíme takový jev nejprve pozorovat a popsat. V této souvislosti se někdy rozlišuje kriminografie (kriminální fenomenologie), která se zabývá jevovou stránkou kriminality, od kriminální etiologie usilujících o vysvětlení vzniku a vývoje kriminality“.<sup>22</sup>

Podoba kriminality v České republice se v průběhu devadesátých let velmi přiblížila podobě kriminality ve vyspělých zemích. Ta v uplynulém půlstoletí doznala podstatných kvalitativních i kvantitativních změn, které jsou důsledkem dynamického společenského vývoje a které se projevují zejména v těchto směrech:

- a) Tradiční obecná kriminalita, to je kriminalita majetková, násilná a mravnostní není již pouhým hromadným společenským jevem, ale stala se jevem masovým, což jde

---

<sup>22</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et.al. *Kriminologie*. 2. přeprac.vyd. Praha:ASPI, 2004, s. 44.



na vrub zejména kriminality majetkové či jiné trestné činnosti ziskuchtivě motivované.

- b)** Vyrůstá objem tzv. pouliční kriminality, tj. páchané na veřejně přístupných místech, zejména vzrostl počet loupeží, krádeží aut a věcí z aut, vloupání a vandalismus.
- c)** Vyrůstá počet případů tzv. domácího násilí, zejména týrání a zneužívání dětí a žen, jakož i starých a bezmocných osob.
- d)** Zvyšuje se samoučelná brutalita a bezohlednost, zvláště u mravnostní a násilné kriminality.
- e)** Roste podíl pachatelů z řad dětí, mladistvých a mladých dospělých.
- f)** Vyrůstá podíl žen mezi pachateli trestných činů (v našich statistikách se tento trend dosud projevil málo).
- g)** Vyrůstá podíl pachatelů i obětí z řad etnických a národnostních menšin, migrantů a cizinců.
- h)** Mění se profil pachatelů, kteří se mnohdy přestávají markantně lišit od průměru celé populace, a přibývá tzv. prvopachatelů.
- i)** Tradiční hospodářská kriminalita a kriminalita tzv. bílých límečků se přeměňuje v kriminalitu korporací a v důsledku toho enormně rostou hospodářské, ekologické a majetkové škody.
- j)** Nastupující mezinárodní organizovaný zločin začíná představovat nový sociálně-patologický fenomén nesrovnatelně nebezpečnější než tradiční kriminalita.
- k)** Roste počet trestných činů spáchaných v souvislosti s drogami a jinými chorobnými závislostmi, jejichž okruh se rozšiřuje.
- l)** Kriminalita se zřetelně internacionalizuje.
- m)** Prohlubuje se nerovnoměrnost v geografickém rozložení kriminality, která se zřetelněji koncentruje do velkých měst a průmyslových aglomerací.
- n)** Objevil se nový sociálně-patologický fenomén strach veřejnosti z kriminality, který zhoršuje kvalitu života jednotlivců i společnosti a negativně ovlivňuje společenský vývoj.
- o)** Podstatný růst kriminality ve vyspělých zemích po druhé světové válce, který souvisel s technologickým pokrokem, s procesy urbanizace a globalizace, s krizí rodiny,

s emancipací žen i dětí, s narušením tradičních hodnotových systémů a s jinými společenskými proměnami, ukázal na nedostatečnost trestněprávní kontroly kriminality.

- p) Kapacita trestněprávních instancí kontroly (soudů, státních zastupitelství, policie, věznic) přestává postačovat, což do určité míry potvrzují i trvající vysoké podíly neobjasněných a neregistrovaných latentních trestných činů <sup>23</sup>.

## 2.4 KRIMINÁLNÍ POLITIKA A PREVENCE

„Na tyto podstatné změny v kvantitě a v kvalitě kriminality musela reagovat i kriminální politika. Až do druhé poloviny 20. století byla nejdůležitějším, ne-li jediným fungujícím způsobem kontroly kriminality její trestněprávní kontrola, tj. trestněprávní postih pachatelů. Kriminální politika tedy téměř splývala s trestní politikou. Pokud ovšem některé státy současně řešily takové sociální problémy, jako je chudoba, nezaměstnanost, špatné bydlení, alkoholismus a jiné problémy, které jsou pokládány za determinanty kriminality, mohly také současně docilovat i kriminálně preventivních účinků, aniž je výslovně sledovaly. Podobně i aktivity charitativního rázu, pokud byly zaměřeny na rizikové jednotlivce, představovaly určité zárodky prevence.

Vývoj kriminality podstatně přispěl k tomu, že ve druhé polovině 20. století začala být kriminální prevence považována za rovnocennou trestní represi.

### 2.4.1 Kriminální politika

Kriminální politika má dva subsystémy: subsystém trestní politiky orientovaný na represivní strategie a na uplatnění trestněprávního postihu a subsystém preventivní politiky orientovaný na preventivní strategie a na provádění kriminálně preventivních opatření. Subsystém trestní politiky záleží v aktivitách charakteru reaktivního a defenzivního, které vždy reagují na spáchání trestného činu. Subsystém preventivní politiky záleží naopak v ofenzivních a aktivních strategiích orientovaných do budoucnosti. I represí je ovšem možné dosáhnout preventivních účinků. V této spojitosti trestněprávní nauka rozlišuje generálně preventivní a individuálně preventivní funkci trestněprávních sankcí. Přesto jsou oba subsystémy běžně

---

<sup>23</sup> Viz OSMANČÍK, O., KARABEC, Z. *Kriminologie a nové dimenze zločinnosti*. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám, Praha: Kodex Bohemia, 1998, zvláště s. 143, 144.

považovány za relativně samostatné a zásadně i rovnocenné. Skutečnost tomu ovšem neodpovídá, o čemž nejlépe svědčí, že i v ekonomicky nejvyspělejších státech dosahují výdaje na prevenci pouze zlomek nákladů vynakládaných na policii, justici a vězeňství. Neexistuje ani obecně uznávaná, propracovaná a ucelená teorie kriminální prevence. Přitom se zdá, že hlavní metodou jejího utváření je metoda pokusů a omylů, tedy metoda experimentální.

**Prevenčí kriminality** (v užším smyslu) rozumíme soubor nejrozličnějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizace kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jejího zmenšení. Půjde tedy o působení na faktory kriminality, na příležitost a podněty k páčání trestných činů, o působení na potenciální pachatele a potenciální oběti a o vytváření zábran proti páčání trestných činů. Do takto koncipovaného pojmu prevence kriminality tedy nezahrnujeme prevenci represí.

Preventivní aktivity třídíme **podle obsahového zaměření** na prevenci sociální, prevenci situační a prevenci viktimologickou. **Podle okruhu adresátů** preventivních aktivit rozlišujeme prevenci primární, prevenci sekundární a prevenci terciární<sup>24</sup>.

## 2.4.2 Sociální prevence

„Sociální prevence je zaměřena nejširěji, neboť je zaměřena na sociální kriminogenní faktory a na jejich překonávání či jejich neutralizaci. Sociální prevence je orientována na takové sociální kriminogenní jevy, jako prostituce, alkoholismus a jiné toxikomanie, nezaměstnanost, chudoba, záškoláctví, extremistické skupiny, kasina, bezdomovci aj., na deformace v oficiální politice a v právním řádu či v působení médií, které mohou mít kriminogenní účinky, a na otázky kriminálně preventivního či socializačního působení rodiny, školy, sociálních služeb a jiných institucí. Přitom si však musí být vědoma svých limitů. Například u sociální politiky toho, že k ní přistupuje pouze z hlediska kriminálně-preventivního, které je pro sociální politiku pouze jedním z řady hledisek a které nemusí být prioritní.

Otevřená demokratická společnost by měla být uspořádána tak, aby byl umožněn její vývoj a současně zachována její stabilita, přitom však byly v každém případě garantovány základní demokratické hodnoty, lidská práva a svobody včetně práva lidí na bezpečnost.

---

<sup>24</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et.al. *Kriminologie*. 2. přeprac.vyd. Praha:ASPI, 2004, s. 171-173.

Listina základních práv a svobod ČR se o právu lidí na bezpečnost výslovně nezmiňuje. Nicméně z ustanovení o právu na život, o nedotknutelnosti osoby, o osobní svobodě a z dalších ustanovení jednoznačně vyplývá, že právo na bezpečnost uznává. Výslovně je toto právo uznáno v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech (čl. 9 odst. 1) a v Evropské úmluvě o lidských právech (čl. 5 odst. 1). V těchto směrech je základním předpokladem docílení určité konformity lidského chování“.<sup>25</sup>

„Společnost a stát dociluje žádoucího stupně konformity lidského chování především **vnější kontrolou lidského chování** záležejícího ve fungování normativních systémů a jejich subsystémů. Jedná se hlavně o právní řád, o mravní řád a o jednotlivá náboženství, přičemž nejsou míněna pouze výslovně formulovaná pravidla lidského chování, nýbrž i nespočetné množství zvyků, zvyklostí a obyčejů i rituálů. S těmito normativními systémy bezprostředně souvisí i korespondující hodnotové systémy, kulturní a subkulturní tradice i jednotlivé životní styly. Působení normativních systémů se vyznačuje sankcionováním určitých chování, ať již jde o sankce negativní (pokuty, soudní tresty, vzetí do vazby, odnětí živnostenského oprávnění, morální izolace aj.) nebo o sankce pozitivní (peněžitě odměny, vyznamenání, pochvaly i chvála, morální ocenění aj.).

V těchto normativních systémech má zvláštní postavení **právní řád**, který je záměrně a programově vytvářen a propracován státem, který má nejvíce racionalizovanou a formalizovanou podobu a jehož fungování zabezpečuje celá soustava státních institucí. Princip demokratického právního státu, podle něhož je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno (čl. 2 odst.3 Listina), zároveň vyžaduje, aby bylo zákonem zakázáno dostatečné množství jednání, která škodí společnosti. Právní řád vychází z kultury naší společnosti a z jejího hodnotového systému, uvnitř společnosti má právní řád integrující funkci, kriminální aktivity ho ovšem narušují. Tím jsou určeny i značné preventivní možnosti vyplývající z právního řádu.

Především jde o trestní právo (úloze trestní represe při ochraně před kriminalitou je věnována kapitola č. 7). Ale velké množství zákonů významných pro ochranu před kriminalitou je i v jiných právních odvětvích. Tyto zákony obsahují mnohá ustanovení, jejichž důsledné uplatňování by mohlo páčání trestných činů znemožňovat nebo také alespoň znesnadňovat, a tak vytvářet prostředí, v němž se kriminalitě dařit nebude. Můžeme

---

<sup>25</sup> KAISER, G. *Kriminologie*. Ein Lehrbuch. 3. Auflage. Heidelberg: C.F. Müller Verlag, 1996, s. 209. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.

se výslovně zmínit např. o zákonné úpravě týkající se střelných zbraní, které mohou být instrumentem obrany, ale i instrumentem agrese, o zákoně upravujícím ochranu před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, o zákoně týkajícím se sociálně-právní ochrany mládeže, o přestupkovém zákoně, řada preventivně významných ustanovení je v celním zákoně, v daňových zákonech, v zákoně o Policii ČR a v dalších zákonech. Otázku významu právního řádu pro prevenci kriminality však nelze redukovat pouze na specifickou roli jednotlivých zákonných ustanovení“.<sup>26</sup>

### 2.4.3 Situační prevence

„Situační prevence je zaměřena na odstraňování kriminogenních situací, na omezování příležitostí ke spáchání trestných činů a na zvyšování rizika dopadení pro pachatele. Již dávno přísloví říká „příležitost dělá zloděje“,

Ve vlně náhlého zájmu o situační prevenci v sedmdesátých letech hrála určitou roli náhoda. V polovině sedmdesátých let byl svítiplyn v britských domácnostech nahrazen zemním plynem. V důsledku toho výrazně poklesl počet sebevražd, neboť jejich značná část byla spáchána otravou svítiplynem. Toho, co se po dlouhou dobu nedařilo osvětovým kampaním, bylo docíleno pouhou technickou záměnou topného média. Obdobné zkušenosti byly získány s úsilím o předcházení únosům letadel, které byly v té době značně rozšířeny. Zatímco drastické zvýšení trestních sazeb potenciální pachatele neodradilo, instalování technických zařízení sloužících na letištích k prohlídce cestujících a jejich zavazadel vedlo k rapidnímu poklesu únosů.

Ke značnému zájmu o situační prevenci od sedmdesátých let přispělo i rozčarování z velkého množství neúspěšných projektů sociální prevence, které byly v západních zemích prováděny po druhé světové válce. Tyto programy vycházely z modelu zacházení s pachatelem a byly orientovány na jeho resocializaci prováděním profesionální přípravy, vhodným využíváním volného času, skupinovou terapií aj. s cílem zabránit recidivě.

Teorie situační prevence vychází z poznatků, podle kterých určité druhy kriminality a jiných sociálněpatologických jevů mají své časové a prostorové zákonitosti. Přitom předpokládá, že velká část kriminality je uskutečňována na základě racionální úvahy potenciálního pachatele, který váží klady a zápory zamýšlené kriminální aktivity a zjistí-li,

---

<sup>26</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 173-174.

že námaha a riziko spojené s provedením jsou větší než očekávaný prospěch, upustí od svého záměru.

Kriminologické a kriminalistické poznatky přesvědčivě ukazují, že určitá místa, určitá doba dne, týdne, měsíce či roku a určité situace jsou pro některé kriminální aktivity zvlášť příhodné a že proto kontrola a pozornost věnovaná těmto místům, dobám a situacím může rozsah kriminality výrazně ovlivnit<sup>27</sup>.

Například v průzkumu kriminogenních zón provedeném v roce 1995 v jednom středočeském městě, jehož rozloha je přibližně 33 km čtverečních, bylo zjištěno, že hlavní kriminogenní zóna zaujímá 14 % katastrálního území města a přitom se na ní kumuluje téměř 90 % kriminality. Navíc téměř třetina kriminality byla spáchána na malém území necelého jednoho čtverečního kilometru. Dvě nejvíce zasažené oblasti byly zjištěny na sídlišti, jedna pak v samém centru města.<sup>28</sup>

„Řada kriminogenních situací vzniká ve spojitosti s určitými životními stereotypy, zvyklostmi rituály obyvatel daného místa. Například velká sídliště se během pracovní doby, o víkendech a v době dovolených vyprazdňují. To usnadňuje vloupání do bytů. Do obchodních a zábavních středisek chodí lidé s většími peněžními hotovostmi, což skýtá velké možnosti pro pachatele kapesních krádeží a loupežných přepadení. Čím je společnost bohatší, tím více mají lidé cenných věcí a tím větší jsou možnosti pachatelů majetkových trestných činů, při čemž značná část těchto věcí je nedostatečně zabezpečena – např. auta parkující na ulici. Možnosti pachatelů rozšiřují i moderní dopravní a komunikační prostředky, jako jsou motorová vozidla a mobilní telefony. Naopak vyspělá technika chrání ty největší majetkové hodnoty natolik, že kriminální útoky proti nim podstatně ztěžuje a některé dřívější specializované zločinecké profese, jako byly kasaři, již prakticky neexistují.

Situační prevence může být účinná hlavně u tzv. pouliční kriminality a majetkové kriminality (krádeže aut a věcí z aut, krádeže motocyklů a jízdních kol, krádeže vloupáním, vandalismus aj.) i u některých forem násilné a mravnostní kriminality (loupeže, znásilnění aj.).

**Opatření situační prevence** mají převážně charakter technický, organizační a administrativní (např. zvyšování viditelnosti určitého prostředí a určitého objektu, zdokonalování hlídkové a pořádkové služby policie). Snižují kriminalitu tak,

---

<sup>27</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 180-181.

<sup>28</sup> VEČERKA, K., HOLAS, J., ŠTĚCHOVÁ, M. *Kriminologická analýza lokality*. Praha: IKSP, 1995.

že zabezpečovacími prostředky kriminální aktivitu znemožňují nebo znesnadní, že policii (a dalším činitelům kontroly kriminality) umožní kriminální aktivitě zabránit nebo ji alespoň pachateli prokázat či minimalizovat prospěch z ní plynoucí.

**Opatření situační prevence lze rozdělit do pěti základních kategorií:**

- a) Zvýšení ochrany objektů, osob a věcí,** kterým hrozí kriminální útok. Může jít o zajištění pomocí bezpečnostních zámků a bezpečnostních dveří, nerozbitným sklem oken, mřížemi, hlídacími psy, poplašným zařízením, uzamykáním řadicí páky automobilu, používáním imobilizéru, ale i o službu vrátných recepčních, hlídačů, angažování soukromých bezpečnostních služeb, napojení na centralizované pulty ochrany objektů, vybavení technickými prostředky za účelem kontroly vstupu a přístupu, zavedení elektronických rezidenčních karet ke vstupu, v úvahu připadá i výcvik v sebeobraně a v používání zbraní a ochranných pomůcek proti napadení aj.
- b) Přemístění ohrožených věcí na bezpečnější místo.** Může jít o ukládání peněz v bankách a spořitelnách a rozšiřování bezhotovostního placení, o ukládání klenotů, šperků a jiných drahocenných předmětů do bankovních trezorů a sejfů, nahrazování originálů uměleckých děl na veřejně přístupných místech jejich kopiemi, parkování osobních automobilů v garážích a na hlídaných parkovištích, a nikoli na ulicích, odnášení autorádií a jiných cenných věcí ze zaparkovaných vozidel aj.
- c) Ztížení přístupu k prostředkům vhodným pro spáchání trestného činu.** Jedná se o uplatňování zákonných předpisů o prodeji střelných zbraní a o jejich držení, o právní režim výbušnin, jedů a drog, o kontrolu zavazadel na letištích, ale také o pověstné ponechávání klíčů pod rohožkou nebo žebříku pod otevřenými okny rodinného domku aj.
- d) Zmenšení očekávaného prospěchu z trestného činu a zvýšení rizika pro pachatele.** Sem patří především různé způsoby označování ohrožených věcí, které ztěžují spáchání trestné činnosti, komplikují další prodej věcí překupníkům zvyšují riziko odhalení pachatele. Může se jednat o obtížně odstranitelná výrobní čísla automobilů, o registraci a značkování jízdních kol, o značkování a katalogizaci uměleckých předmětů a starožitností a pořizování jejich fotodokumentace, o elektronické etikety zboží prodávaného v obchodních domech, o značkování stromků v lesních školkách, o barvení zaměnitelných tekutin (např. nafta – topné

oleje), o označování bankovek ztěžující jejich padělání, o kódová označení platebních karet aj. Ze starších dob je známo např. cejchování dobytka.

- e) **Zlepšení dohledu nad lokalitou.** Dohled se v rámci situační prevence uskutečňuje v celé škále forem, patří se aktivity pořádkové a hlídkové služby policie, soukromých bezpečnostních služeb, placených hlídačů, vrátných, dohled zaměstnanců v samoobslužných obchodech a jiných provozovnách služeb, řidičů městské hromadné dopravy i běžný přirozený dohled lidí v lokalitě pracujících či bydlících. Zvláštní možnosti poskytují kamerové televizní systémy umožňující monitorovat vnitřní prostory objektů (domů, prostory v obchodech a na výstavách, prostory v metru a v jiných dopravních prostředcích aj.), ale umožňují monitorovat náměstí, ulice a parky představující hlavní kriminogenní zóny města, což nepochybně některé potenciální pachatele od provedení jejich kriminálních záměrů odradí a u jiných pachatelů přispěje k jejich zjištění a postihu. Ke zlepšení dohledu může přispět i zlepšení viditelnosti odstraněním překážek (např. lešení, keřů), řádnou údržbou veřejného osvětlení, osvětlením interiéru obchodů i mimo prodejní dobu aj.<sup>29</sup>

Ve spojitostech s koncentrací kriminality ve velkoměstech a se situační prevencí mají svůj význam i některé urbanistické aspekty. Klasickou je již dnes **teorie tzv. „hájitelného prostoru“** („defensible space“)<sup>30</sup> známého architekta Oskara Newmana, která byla dále rozvíjena a uplatňuje se v územním plánování měst, v jejich celkové výstavbě a v architektuře. Newman vychází z poznatků, podle nichž jsou kriminogenní charakteristiky určité oblasti ovlivňovány:

- stupněm zjevnosti územní příslušnosti obyvatel lokality, která umožňuje odlišit „vlastní“ osoby od „cizích“ osob (příp. podezřelých),
- možnostmi přirozeného dohledu místních obyvatel nad jejich lokalitou,
- vytvořením určité pozitivní pověsti lokality a určité komunitní soudržnosti,
- vytvořením určitého estetického a funkčního prostředí lokality.

<sup>29</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 181-183.

<sup>30</sup> NEWMAN, O. *Defensible Space. Crime Prevention through Urban Design*. New York: 1972. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.



Hlavní myšlenkou teorie hájitelného prostoru je, že vzhled a pověst určité lokality a postoj obyvatel k ní dávají na srozuměnou potenciálním pachatelům, že území někomu patří a není anonymní, že se o ně pečuje a střeží se, což od kriminálního jednání odrazuje.

Racionálně postupující pachatel si totiž při přípravě trestného činu lokalitu „typuje“, snaží se postihnout určité zákonitosti či pravidelnosti v chování obyvatel, vytváří si názorné představy o určitém prostředí či oblasti. Bere v úvahu i takové charakteristiky prostředí, jako jsou úroveň osvětlení, možnost úkrytu, typy zámků, dveří a oken, existenci poplašných zařízení i pravděpodobnost být spatřen sousedy nebo kolemjdoucími. K takto zasvěcené volbě objektu dochází na základě pozorovací a analyzující činnosti, v níž se potenciální pachatel seznamuje s určitou oblastí. Na tomto základě si pak konstruuje prognózu události, ke které patrně dojde při jeho kriminálním útoku. Někteří pachatelé ovšem uvažují jinak či neuvažují téměř vůbec (např. jednající v afektu).

Z teorie hájitelného prostoru plyne, že by měla z lokality vymizet anonymní území, která postrádají zřetelný způsob svého využívání a u kterých není zřejmé, kdo jako majitel nebo správce za ně zodpovídá. Každý městský prostor by měl být i po stránce architektonické viditelně vymezen buď jako veřejný, poloveřejný či soukromý, pěší provoz by měl být maximálně oddělen od provozu automobilového, přičemž pěší zóny by se měly rozšiřovat. V ulicích s veřejnou dopravou by autobusové či tramvajové zastávky měly být umístěny tak, aby z nich byla viditelná případná riziková místa. Pozornost by měla být věnována i lokalizaci takových objektů, jako jsou hostince, bary, herny apod., v nichž a v jejichž blízkém okolí existuje zvýšené nebezpečí trestné činnosti. Sídliště levných nájemních bytů by se měla budovat v blízkosti bohatých rezidenčních čtvrtí. To by mělo přispět i k předcházení vzniku tzv. ghet obývaných okrajovými (marginálními) sociálními skupinami. Veřejné komunikace by měly být řádně osvětleny. Ve všech bytech by některá okna měla vést na ulici, aby byl z bytu výhled na prostor před domovním vchodem i před vchody do protějších a vedlejších domů. Podle možnosti by se měly zřizovat předzahrádky. Různé výklenky, výstupky a jiné části staveb, které by mohly sloužit jako úkryt pachatelů, by se měly omezit a zadní vchody do objektů by měly být zabezpečeny stejně jako hlavní domovní dveře. Domy by měly být vybavovány moderními zabezpečovacími prostředky, jako jsou kamerové televizní systémy, domovní telefony, signalizační a poplašné mechanismy aj.

Svou teorií hájitelného prostoru zpracoval Newman na základě rozsáhlých empirických výzkumů v amerických velkoměstech. Došel mimo jiné k závěru, že index kriminality se zvyšuje se výškou budovy. Podle toho zvláště třinácti – a více patrové výškové domy

vykazují ve srovnání s dvoupatrovými a třípatrovými domy trojnásobný až sedminásobný index kriminality. Zvláště nebezpečné jsou vstupní haly, schodiště a zejména výtahy. Poznatek o závislosti kriminality na výšce budov některé německé výzkumy zpochybnil. Nelze však popřít určitou souvislost mezi formami městské výstavby a kriminalitou.<sup>31</sup> Při plánování měst a v architektuře je třeba brát v úvahu i kriminologické aspekty, přijatá řešení by měla v každém případě kontrolu kriminality usnadňovat. Kriminologické aspekty výstavby měst a sídlišť a života v nich, které jsou významné pro provádění lokální prevence kriminality, by neměla česká kriminologie nadále opomíjet.

„Obavy veřejnosti z kriminality vedou k tomu, že občané dbají o svou bezpečnost daleko více než dříve. Průmysl vyrábějící nejrůznější bezpečnostní zařízení a služby, které se v této oblasti specializují (včetně soukromých bezpečnostních agentur), patří k nejlépe prosperujícím podnikům. Jejich zákazníky jsou především podnikatelé a majetnější vrstvy populace. Méně bohatí váhají a porovnávají pravděpodobnost, že se ocitnou v postavení oběti trestného činu, s výší nákladů na vlastní zabezpečení. Zájem se pokoušejí zvýšit pojišťovny poskytováním různých premií. Policie by měla veřejnosti i jednotlivcům poskytovat cenné konzultace, zejména tam, kde hrozí zvýšené riziko viktimizace, a využívat k tomu své kriminalistické poznatky“<sup>32</sup>.

Jakkoli jsou tyto tendence patrně především pozitivní, nelze si zastírat, že mají i své negativní stránky. Podporují vznik jakési „pevnostní mentality“<sup>33</sup>, někteří občané své domy a byty doslova opevňují, opatřují si zbraně a hlídací psy, stávají se chorobně podezřívými, což může vést k zeslabení solidarity a k dalšímu posunu do soukromí. Současně je relativizován státní mocenský monopol a koneckonců dochází k částečné privatizaci bezpečnosti. Ale jak upozorňuje švýcarský kriminolog Kunz, bezpečnost se nesmí stát zbožím, které bude rozdělováno podle kupní síly místo podle potřeby.<sup>34</sup>

„K angažovanosti občanů v prevenci kriminality mohou přispět **občanské či sousedské hlídky**, jež napomáhají hlídkovou a obchůzkovou službou policii a upozorňují ji na hrozící spáchání trestného činu, ale i na bezpečnostní závady (např. na neuzamčená auta) či pohyb

<sup>31</sup> Srov. HEINZ, W. *Kriminalpolitik, Berger und Kommune*. In: *Konzepte Kommunalen Kriminalprävention* (ed. H. Kury). Freiburg i. Br.: Max-Planck –Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, 1997, zvl. s. 78 an. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.

<sup>32</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 185-186.

<sup>33</sup> SCHNEIDER, H.J. *Kriminalpolitik an der Schwelle zum 21. Jahrhundert*. Berlin-NewYork: Walter de Gruyter, 1998, s. 33, 34. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.

<sup>34</sup> KUNZ, K.-L. *Kie innere Sicherheit: Schlüssel dimension einer neuen Kriminalpolitik*. In: *Innere Sicherheit – Innere Unsicherheit? – Sécurité intérieure – Insécurité intérieure?* Zürich: Verlag Rügger, 1995, s. 330. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.

cizích podezřelých osob. Občanské či sousedské hlídky zřizované v některých zemích (např. v USA) patří k úspěšným strategiím uplatňovaným v situační prevenci kriminality. Tato forma angažovanosti občanů může přispět i k posílení soudržnosti občanského společenství (komunity), k prohloubení spoluodpovědnosti občanů za jejich nejbližší okolí a jeho bezpečnost, ke zlepšení vztahů mezi policií a občany a ke snížení strachu z kriminality (pokud strach z kriminality není paralyzován, je překážkou vzájemné pomoci, poskytnutí svědectví a informací). Na pováženou by však bylo vytváření hlídek na základě etnickém či náboženském, neboť by mohlo dojít k bumerangovému efektu.

Myšlenka hlídek má i své kritiky. Ti především uvádějí, že se zpravidla nejhůře zřizují v oblastech nejvíce ohrožených kriminalitou, a proto je jejich uplatnění značně omezené. V těchto oblastech spíše dochází ke snahám o vytváření „demobrany“, k pokusům brát zákon do vlastních rukou a řešit problémy s kriminalitou přímou akcí, což odporuje základním principům právního státu. Uvádí se, zřízení hlídek vyvolává u některých občanů stavy přehnané ostražitosti a podezíravosti.

Situační prevence má nepochybně svá pozitiva, pro která je preferována před prevencí sociální. Zavádění situační prevence je zásadně **rychlejší, jednodušší** a mnohdy i **levnější**. Její obliba však vyplývá především z faktu, že její **výsledky jsou bezprostřednější a zřetelnější** a účinnost určitého programu situační prevence je **snadněji ověřitelná**. Tento fakt je důležitý nejen pro občany a instituce, jejichž bezpečnost je zajišťována, ale i pro sponzory preventivních programů a pro politické činitele v regionech, jimž umožňuje politické využití docílených výsledků zejména ve volebních kampaních. Na druhé straně je však účinnost situační prevence pouze **krátkodobá či nestálá** nebo vede k **přesunu kriminality**. Přesun kriminality může mít pět forem:

1. teritoriální přesun kriminality (např. do sousedního okresu),
2. časový přesun (např. krádeže se posunou z večerních hodin do časných hodin ranních),
3. funkční přesun (např. místo ke krádežím vloupáním dochází k loupežím),
4. přesun v taktice (např. pachatel místo hledání nezamčených dveří vnikne do objektu rozbitím okna),
5. přesun v objektu (např. místo loupežného přepadávání zjevně ozbrojených majitelů obchodů dochází k přepadávání podnapilých chodců).

Se situační a technickou prevencí mohou být spojená i některá jiná rizika. Dokonalé technické prostředky, které umožňují velkoplošný dozor na lidmi a jejich životem, mohou mít na jedné straně v kriminální prevenci svůj význam, ale na druhé straně mohou být snadno zneužity. Vzniká zde napětí mezi zájmem na zajištění práva občanů na bezpečnost a zájmem na co nejširší ochraně všech lidských a občanských práv. Je nutné usilovat o maximálně uvážlivé řešení problému i dbát o účinné právní záruky“.<sup>35</sup>

#### 2.4.4 Viktimologická prevence

Do předmětu kriminologie náleží též zkoumání **obětí** trestných činů. **Viktimologie – nauka o oběti trestného činu** – je obvykle považována za součást kriminologie. Pojetí, **jež považují viktimologii za samostatný vědní obor**, jsou spíše **výjimečná**. Souhrn dispozic člověka stát se obětí trestného činu bývá nazýván **viktimností**, zatímco proces přeměny potenciální oběti v oběť skutečnou (resp. výsledek tohoto procesu) bývá označován jako **viktimizace**. Přitom se rozlišuje viktimizace primární, tj. poškození (fyzické, psychické, majetkové aj.) způsobené obětí bezprostředně trestným činem, a viktimizace sekundární (poškození oběti reakcí státních orgánů či sociálního prostředí na trestný čin, zejména pokud je reakce neadekvátní).

„Zatímco sociální prevence je zaměřena na sociální kriminogenní faktory a situační prevence na kriminogenní situace, viktimologická prevence se koncentruje na využití viktimologických poznatků. **Rozvoji viktimologie a provádění viktimologických výzkumů** je v současné době věnována ve světě a do určité míry i v České republice velká pozornost. Mnohé viktimologické poznatky mají svůj význam pro prevenci kriminality a lze je uplatnit při tvorbě preventivních programů.

**Viktimologická prevence se ovšem do určité míry překrývá s prevencí sociální a s prevencí situační.** Je orientována především na potenciální a skutečné oběti trestných činů. Zaměřuje se na činnost osvětovou a poradenskou a na vštěpování obecných a speciálních zásad ochrany ohrožených osob. Osvětová činnost pamatuje na poučení jednak o tom, jak se mají lidé chovat, aby sebe a svůj majetek zbytečně nevystavovali zvýšenému nebezpečí napadení, jednak o tom, jak se mají bránit před útokem a jak se chovat během útoku i po něm. Do viktimologické prevence zahrnujeme i výcvikové kurzy psychologické i fyzické

---

<sup>35</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 186-188.

sebeobrany, terapeutické a rehabilitační zacházení po přestálém útoku i prevenci orientovanou na nebezpečí viktimologické recidivy aj“.<sup>36</sup>

## 2.4.5 Policejní prevence

„V rámci prevence může působit celá řada subjektů. Mezi nimi zaujímá zcela specifické místo policie, která je při ochraně společnosti před kriminalitou nezastupitelná. Zatímco v činnosti policejních sborů v západních zemích je na policejní prevenci pamatováno, naše policie byla donedávna při ochraně před kriminalitou orientována výhradně represivně. Zákon o Policii ČR (č. 283/1991 Sb., ve znění novel) pamatuje na úkoly policie v oblasti policejní prevence nedostatečně.

Určité preventivní možnosti dává policii jen ustanovení § 47 odst. 3 tohoto zákona, podle něhož policejní útvary upozorňují veřejné orgány, právnické i fyzické osoby na skutečnosti, které mohou vést k ohrožení nebo porušení veřejného pořádku anebo k ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku. Rámcový preventivní význam má ustanovení § 89 odst. 1 písm. f) trestního řádu, podle něhož policejní orgány pamatují při dokazování i na zjištění okolností, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání. Přetrvávajícím nedostatkem, který negativně ovlivňuje vývoj v profesionalizaci policejní prevence, je dosavadní absence institucionálního zakotvení úkolů v zákonné normě. Nový zákon o Policii ČR a Inspekci ministra vnitra by tento nedostatek měl odstranit“.<sup>37</sup>

„Teprve v posledních letech začíná být i u nás v policejní práci uplatňován koncept nazývaný **Community Policing** (policejní práce orientovaná na komunitu), který znamená:

- policejní činnost, která je podřízena potřebám komunity (obce),
- komunikaci mezi policií a společností,
- partnerství mezi formálními a neformálními instancemi na úseku ochrany veřejného pořádku bezpečnosti i na úseku prevence,

Smyslem tohoto konceptu je, aby policie zaměřovala své poslání při kontrole kriminality nejen represivně, ale i preventivně a plnila své úkoly podle aktuálních potřeb a ve spolupráci se samosprávou komunity a občanskými sdruženími. Jedná se vlastně o renesanci zásady územní odpovědnosti jednotlivých pořádkových policistů, kteří by měli být co nejlépe obeznámeni se svým rajónem a s lidmi v něm pracujícími a bydlícími. Snahou je odstranění

<sup>36</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 188.

<sup>37</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 198.

nedůvěry řádných občanů k policii nebo dokonce jejich strachu z ní na jedné straně a zvýšení pocitu bezpečnosti občanů na straně druhé.

Dosavadní zahraniční zkušenosti z projektů přibližování policie občanské společnosti lze shrnout do těchto závěrů:

- priority policejní práce v oblasti pořádkové policie by měla určovat komunita (obec) a ta by ji také měla hodnotit,
- doplnit náplň pořádkové služby vytvořením pěších hlídek navazujících kontakty s občany,
- zaměřit iniciativu na další služby, jako je práce s oběťmi trestných činů,
- organizovat „sousedskou výpomoc“ na úseku prevence pouliční kriminality a vloupání do objektů,
- pořádat přednášky a dny „otevřených dveří“,
- do služeb policie přijmout příslušníky národnostních menšin, které tvoří vlastní komunity,
- vytvářet integrační systémy (policie státní a obecní, soukromých bezpečnostních agentur, hasičů, záchranných zdravotnických a havarijních služeb).<sup>38</sup>

„Těžiště policejní preventivní činnosti u nás spočívá na okresních (městských) policejních ředitelstvích, především na preventivně informačních skupinách zřizovaných od poloviny devadesátých let. Tyto skupiny poskytují fyzickým a právnickým osobám informační a poradenské služby v otázkách, které nejvíce ovlivňují pocit bezpečí, tj. v otázkách ochrany zdraví, životů a majetku, a orientují policejní preventivní činnost na vybrané konkrétní problémy dané lokality“.<sup>39</sup>

„V otázce vymezení pojmu „**kriminalita**“ se většina kriminologů shoduje v tom, že kriminalita patří mezi sociálně patologické jevy, jinak však mezi nimi existuje značná pluralita názorů. Pokud kriminologie rozumí kriminalitou souhrn jednání, která trestní právo posuzuje jako trestné činy, jedná se o tzv. **legální** (juristické) pojetí kriminality (např. Kaiser). Kriminologický pojem kriminality se zde kryje s trestněprávním pojmem kriminality.

---

<sup>38</sup> KLOUBEK, M. *Postavení a úkoly policie*. In: *Prevence kriminality ve městech*. Sborník přednášek. Praha: Odbor prevence kriminality MV ČR, 1997, s. 46.

<sup>39</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 200.

Při studiu dějin lidstva zjišťujeme, že pojem trestného činu procházel neustálými proměnami. Ale i v současném světě existují značné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi při výběru kriminalizovaných jednání. Garofalo vycházel z tzv. přirozeného zločinu („*crimen naturale*“) (1885). Mínil jím taková jednání, která se ve všech společnostech považovala a považují za trestné činy („*delicta mala per se*“), jako je vražda znásilnění, loupež, krádež aj. Naproti nim jsou pak jednání, která jsou trestnými činy pouze v některých kulturách a která se považují za zavrženíhodná, protože jsou zakázána („*delicta mere prohibita*“).<sup>40</sup>

Kriminalita je též jevem, který narušuje harmonický vývoj společnosti a je tedy pro společnost dysfunkční a společensky škodlivý. Kriminalita narušuje základní pravidla společenského řádu a lidského soužití, působí společnosti i státu značné materiální škody, způsobuje jednotlivým obětem škody fyzické, psychické a společenské, vyvolává ve společnosti atmosféru strachu, nejistoty a nedůvěry. Na této celkově negativní charakteristice kriminality je třeba trvat, když někdy bývá konstatován i určitý pozitivní přínos kriminality pro společnost. Bývá uváděno, kriminalita a její potlačování vede k posilování solidarity majority společnosti a k většímu respektu k sociálním změnám, zmiňován bývá i určitý ekonomický přínos kriminality (rozvoj „bezpečnostního průmyslu“, pojišťovnictví, bezpečnostních služeb aj.) a jiné přínosy. Stoupenci těchto názorů vycházejí ze skutečnosti, že kriminalita je nejen dysfunkční, ale též integrální, nutnou součástí společnosti, je její existence je normální. Tyto stránky kriminality jsou nedostatečně empiricky prozkoumány a nelze vyloučit, že kriminalita je plně dysfunkční teprve při překročení určité kritické hranice.<sup>41</sup>

**Kriminologické výzkumy nejsou zaměřeny pouze na popis kriminality, avšak i na vysvětlení geneze kriminality – kriminální etiologie.** Postupují od fenomenologických poznatků k etiologickým, usilují o poznání kriminogenních faktorů a příčin kriminality. Od počátků kriminologického zkoumání lze pozorovat obrat kriminologické teorie od biologie přes psychologii k sociologii.<sup>42</sup> V současné době jsou akcentovány především společenské spojitosti kriminality.

---

<sup>40</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 20.

<sup>41</sup> KAISER, KERNER, SACK, SCHELLHOSS (ed.). *Kleines Kriminologisches Wörterbuch*. 3. Auflage. Heidelberg: C.F. Müller Verlag, 1993, s. 152-156. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.

<sup>42</sup> KAISER, G. *Kriminologie*. Ein Lehrbuch. 3. Auflage. Heidelberg: C.F. Müller Verlag, 1996, s. 42. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.

Při zkoumání problematiky geneze kriminality se často ukazuje nezbytným rozšířit předmět pozornosti kriminologie i na **jiné sociálně patologické jevy**, jako jsou zejména alkoholismus, nealkoholová toxikomanie, prostituce, rozvodovost, ale i sebevraždnost a jiné jevy, které nezřídka představují předpolí či podhoubí kriminality nebo alespoň její průvodní jev.

Z fenomenologického hlediska i etiologického hlediska se zabývá kriminologie **pachatelé** trestných činů, resp. nositeli sociálně patologických jevů s kriminalitou více či méně souvisejících. Kriminologie obvykle chápe osobu pachatele šířeji než trestní právo. Věnuje např. pozornost i osobám trestně neodpovědným vzhledem k jejich nepřičetnosti nebo nízkému věku a tzv. potenciálním pachatelům. Poznatky o pachatelích zobecňuje a zařazuje do širších souvislostí. Z hlediska kriminologie jsou velmi důležité zejména společenské vztahy, ve kterých pachatelé žijí, sociodemografické a psychologické charakteristiky jejich osobnosti, klasifikace pachatelů a jejich typologie.

Neustále roste pozornost věnovaná moderní kriminologií **kontrole kriminality**. Moderní kriminologie, která dnes již termín, „kontrola kriminality“ používá běžně, rozumí pod kontrolou kriminality úsilí státu i společnosti o udržení kriminality v určitých přijatelných mezích nebo o její omezování. Tento termín zhruba odpovídá v minulosti často používanému termínu „boj s kriminalitou“<sup>43</sup>, který však připomínal vojenskou terminologii, příliš akcentoval represivní přístup a stal se frází. Kontrola kriminality se uskutečňuje prostřednictvím **represivních** (trestnou činnost potlačujících) či **preventivních** (trestné činnosti předcházejících) **strategií**. S určitým zjednodušením lze říci, že trestní represe (ve smyslu klasického výkonu spravedlnosti ve sféře trestního práva) se zaměřuje na důsledky kriminogenního vývoje, zatímco předmětem pozornosti prevence jsou samotné kriminogenní faktory. Zjednodušení záleží hlavně v tom, že i trestní represe může do určité míry působit preventivně.

V našich současných společenských podmínkách zatím převažují represivní přístupy. V moderní kriminologii a ve vyspělých státech se naproti tomu stále výrazněji prosazují tendence preferovat prevenci kriminality. Oproti trestní represí se prevence často jeví jako účinnější a méně nákladná a bezesporu i více perspektivní.

---

<sup>43</sup> Srov. TRESCHSEL, St. *Schweizerisches Strafrecht. Allgemeiner Teil I*. Zürich: Schulthess Polygraphischer Verlag, 1994, s. 22. In: NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*.



#### 2.4.6 Prevence primární, sekundární a terciární

„Podle toho, komu jsou preventivní aktivity adresovány, rozeznáváme prevenci primární, sekundární a terciární.

**U prevence primární** jsou preventivní aktivity adresovány veškerému obyvatelstvu, ať již celého státu nebo některého města či místa, nebo některým demograficky vymezeným skupinám obyvatel, např. mládeži, ženám, národnostním a etnickým menšinám. Primární prevence působí plošně v tom smyslu, že působí na každého, aniž by brala v úvahu stupeň jeho kriminálního ohrožení nebo kriminální rizikovosti. Primární prevence se snaží prostřednictvím hospodářské politiky, sociální politiky, kulturní politiky, právní politiky aj. působit na příčiny kriminality. Na úrovni společenské makrostruktury, mezostruktury a mikrostruktury usiluje primární prevence o to, aby se soudržnost celé společnosti či společenství v regionech, městech, obcích a podnicích prohlubovala a dezintegrující tendence se zeslabovaly a byl minimalizován prostor pro kriminalitu a jiné sociálně patologické jevy. Primární prevence má často charakter nepřímé strategie. Oblast hospodářské, sociální, kulturní a právní politiky nelze posuzovat pouze z hledisek jejich možných kriminogenních či kriminálně preventivních účinků. Kriminologické hledisko je jedním z mnoha hledisek, nicméně svůj význam má.

Je jistě v zájmu primární sociální prevence podporovat hospodářský rozvoj země a regionů, který umožní bohatší život obyvatel, rozvoj školství i sociální práce a snižování nezaměstnanosti. Lze považovat za primární sociální i situační prevenci, jestliže bude městská výstavba plánována a koncipována tak, aby na sídliště byla plnohodnotnou částí města, aby měla dostatek obchodů, služeb, škol, hřišť a jiných zařízení pro aktivity ve volném čase a nebyla jenom noclehárnami, aby lidé bydleli v domech, které by se mohly stát jejich domovy, a nikoli v betonových obytných silech a aby mohlo vzniknout sociální prostředí umožňující dobré sousedství i přiměřenou a přijatelnou sociální kontrolu.

Svůj význam z hledisek primární sociální prevence by měly i rozhodné kroky státu k prosazování právního řádu a ke kvalifikovanému a dostatečně rychlému fungování státních kontrolních instancí, jež by současně u většiny občanů posílily jejich důvěru v právní řád a vytvořily atmosféru příznivou pro jejich respektování. Sem patří i generálně preventivní působení trestní justice na řádné občany. Trestáním pachatelů trestných činů zviditelňuje stát ve společnosti trestněprávní normy, získává pro ně podporu u řádných občanů, posiluje jejich pocity bezpečnosti a zeslabuje strach z kriminality a prohlubuje u nich jejich věrnost zákonům

(tzv. pozitivní generální prevence). Koneckonců tu jde o socializační působení státu, kterým se posiluje soudržnost a integrita společnosti.

Jako ukázkou primární situační prevence lze uvést zrušení vkladních knížek na doručitele. Institut vkladních knížek na doručitele, které umožňovaly existenci anonymních vkladů v bankách, nepochybně usnadňoval páchaní některých hospodářských a majetkových trestných činů a ztěžoval odhalení jejich pachatelů.

**U sekundární prevence** jsou preventivní aktivity orientovány na potenciální pachatele, na potenciální oběti a na kriminogenní situace.

Sekundární sociální prevence je adresována především kriminálně rizikovým skupinám, jako jsou děti bez náležitého dozoru, děti dopouštějící se záškoláctví, alkoholici a narkomani, žebráci, bezdomovci aj. Může jít např. o nezaměstnané mladistvé či mladé dospělé, kterým se nedaří získat práci vzhledem k jejich nekvalifikovanosti a u kterých může mít preventivní význam jejich zařazení do programů profesní přípravy. Sekundární sociální prevencí je i práce terénních sociálních asistentů, kteří se pohybují mezi ohroženou mládeží v jejím přirozeném prostředí (ulice, kluby, diskotéky, herny skateboardingová hřiště aj.). Preventivní aktivity by měly být přesně cílené a mělo by být pamatováno na to, aby nedocházelo ke stigmatizaci klientů. Na druhé straně však může mít u potenciálních pachatelů svůj význam odstrašující generálně preventivní působení trestní justice (tzv. negativní generální prevence), neboť ukazuje potenciálním pachatelům, že páchat trestné činy se nevyplácí, a tak je od spáchání trestného činu odrazuje.

Značnou důležitost může mít sekundární prevence zaměřená na překonávání kriminogenních situací. Kriminogenní situace může mít podobu nebezpečné křižovatky v silniční dopravě, nádražní haly, ve které se koncentrují kriminální živly, narkomani a bezdomovci, ale i dezorganizované městské čtvrti aj. V posledním případě bude na místě uplatnění celého komplexu opatření sociální, situační i viktimologické prevence.

**Terciární prevence** je zaměřena hlavně na předcházení kriminální recidivě u pachatele a viktimologické recidivě u oběti. Předpokládá tedy, že již ke spáchání trestného činu došlo. U oběti půjde i o předcházení sekundární viktimizaci, o napravení následků trestného činu a o poskytnutí potřebné pomoci. U pachatelů půjde o jejich sociální reintegraci, kterou se zabývá penologie<sup>44</sup>.

---

<sup>44</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 189-191.

#### 2.4.7 Prevence majetkové kriminality

Prevence zločinnosti není novou myšlenkou posledních let, ve skutečnosti byla různými formami, i když v omezeném měřítku, prováděna i v dřívějších dobách. Mezi průkopníky preventivních snah můžeme nesporně počítat všechny ty právníky a filozofy minulých dob, kteří stanovili za cíl trestu či trestního řízení nápravu pachatele, a nikoli již jen pouhou odplatu společnosti jedinci, který překročil sankcionované trestněprávní normy.<sup>45</sup>

Obecná zdůvodnění významu prevence v boji s trestnou činností mají plnou platnost zejména ve vztahu k majetkové trestné činnosti, a to z toho důvodu, že tvoří převážnou část celkové kriminality.

Předpokladem veškeré preventivní činnosti směřující k předcházení trestné činnosti je její podrobná analýza, poznání jejích příčin, osobnosti pachatele a sociálního prostředí, které je obklopuje. K tomuto můžeme využít různé oficiální statistiky apod., kde se dozvíme údaje k oznámené trestné činnosti. I v praktické části této práce budou využity tyto zdroje.

Východiskem pro omezování majetkové trestné činnosti jsou preventivní opatření v sociální oblasti řešené globálně, mající obecně preventivní dopad, tzn., že tyto preventivní aktivity mají své opodstatnění i pro další oblasti kriminality. Sociální oblast představuje souhrn nejširšího preventivního působení na jedince a skupiny dosud nenarušených osob formou vytváření sociální a ekonomické stability, umožňující zdravý rozvoj společnosti.

Preventivní charakter v oblasti sociální má i vytváření dostatečných pracovních, rekvalifikačních a dalších vzdělávacích příležitostí. Nezaměstnanost stále stoupá, mnoho lidí se ocitne bez práce, a to je vede k páchání trestné činnosti.

Opatření mohou působit nejen z hlediska národního, ale i regionálního a místního, kde jsou k dispozici konkrétnější poznatky o stavu trestné činnosti a jejích formách. Míra úspěšnosti je přímo závislá na přímé účasti veřejnosti na preventivních aktivitách. Z tohoto hlediska je přisuzována významná role hromadným sdělovacím prostředkům, které by měly veřejnosti poskytovat objektivní informace nejen o majetkové kriminalitě, ale zároveň i o možnostech, jak se mohou občané této trestné činnosti bránit.<sup>46</sup>

O prevenci majetkové trestné činnosti se starají různé státní orgány, nevládní organizace apod., ale obětí trestného činu se můžeme stát všichni. Proto záleží na chování každého z nás,

---

<sup>45</sup> VEČERKA, K. et al. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Ministerstvo vnitra ČR Odbor prevence kriminality, Praha: 1997.

<sup>46</sup> ZAPLETAL, J. *Kriminologie, Díl II. Zvláštní část*. Policejní akademie České republiky, Praha: 1996.

jak se vystavujeme tomuto nebezpečí, jakou dáváme příležitost pachatelům k jejich činu. Nejprve by měl každý začít u toho, co může ovlivnit sám, tedy korigovat své jednání.

V publikaci klíč k bezpečí uvádějí autoři několik základních pravidel, jak se bránit krádežím vloupáním. Jsou zde uvedena opatření velice jednoduchá a levná. Vždyť stačí nechlubit se svými majetkovými poměry, nechlubit se odjezdem na delší dobu mimo bydliště nebo si všímat pohybu lidí v okolí domova, vybírat včas poštovní schránku apod.<sup>47</sup> Na ulici či v obchodech je třeba věnovat pozornost uložení peněženek, mobilních telefonů a ostatních cenností, aby nedošlo ke krádeži ze strany kapsářů. Jsou to velice jednoduchá opatření, ale velice účinná. Při dodržení těchto pravidel si pachatel nedokáže „natypovat“ právě ten váš „objekt“.

To je samozřejmě jen základ prevence, další široké spektrum opatření je v samotném zajištění našeho majetku. Je třeba zvážit jaké nebezpečí hrozí a podle toho objekt zabezpečit. Zde začínáme od výběru vhodného zámku u dveří přes bezpečnostní dveře, zamřížování oken, trezory až po elektronické zabezpečovací zařízení, či střežení objektu některou z hlídacích agentur.

Smyslem zabezpečení bytu, domu, obchodu či provozovny je minimalizovat, případně eliminovat riziko odcizení, zničení nebo zneužití majetku a samozřejmě ochrana zdraví osob, které zde žijí či pracují. Nic se nedá zabezpečit na sto procent, ale správně vybraná a instalovaná zabezpečovací technika přináší kromě zajištění majetku i větší pocit bezpečí.

## 2.5 ÚLOHA STÁTU V PREVENCI KRIMINALITY

„Když po listopadu 1989 v České republice došlo k expanzi kriminality, bylo brzy zřejmé, že trestněprávní prostředky ke kontrole kriminality postačovat nebudou. V polovině roku 1991 vydává Československý helsinský výbor své stanovisko k těmto otázkám v podobě dokumentu nazvaného „Právo občanů na bezpečnost v právním státě“.<sup>48</sup>

Stanovisko bylo přijato na základě několika expertiz, které zpracovali **Oto Novotný, Václav Pavlíček, Lubomír Veleta, Otakar Osmančík, Miroslav Krčma, Kazimír Večerka** a další experti. Zejména v něm bylo požadováno, aby při všech **třech** vládách (federální,

---

<sup>47</sup> KOCÁBEK, P., KONÍČEK, T., ČERVENÁ, R. *Klíč k bezpečí*. Odbor prevence kriminality Ministerstvo vnitra České republiky, Praha: 2000.

<sup>48</sup> PRÁVO OBČANŮ NA BEZPEČNOST V PRÁVNÍM STÁTĚ. Dokument Československého helsinského výboru, publikován v Literárních novinách ze dne 1. srpna 1991 a v časopise Právník č. 1/1992, s. 83-86.

české a slovenské) byly ustaveny Výbory prevence kriminality jako jejich meziresortní orgány, aby takové výbory byly ustaveny i při zastupitelstvech měst nejvíce ohrožených kriminalitou a aby tyto výbory připravily potřebné preventivní programy. Ve stanovisku byla charakterizována i řada opatření, na která by tyto programy měly či mohly pamatovat (opatření k uskutečnění myšlenky, že nejlepší prevencí je policista na ulici, zavádění městských kamerových systémů ke sledování kriminogenních lokalit, kompenzace náhrady škody obětem násilných trestných činů, vytváření sítě terénních sociálních pracovníků, rozvoj kriminologického výzkumu, legislativní změny aj.).

Stát a státní orgány však postupovaly velmi liknavě. Teprve v roce 1993 rozhodla česká vláda o zpracování programu sociální prevence a prevence kriminality (usnesení č. 22/1993) a až ke konci tohoto roku bylo rozhodnuto o vytvoření **Republikového výboru pro prevenci kriminality** (RVPK) (usnesení č. 617/1993). Jako meziresortní, koordinační a metodický orgán byl tento výbor zřízen při ministerstvu vnitra. Ve výboru je zastoupeno zejména ministerstvo obrany, práce a sociálních věcí, spravedlnosti, školství, mládeže a tělovýchovy, vnitra a zdravotnictví a jeho předsedou je ministr vnitra.

**Mezi jeho úkoly patří zejména:**

- koordinovat činnost příslušných ústředních orgánů státní správy v oblasti prevence kriminality,
- spolupracovat s občanskými iniciativami a hnutími, církvemi a hromadnými sdělovacími prostředky v oblasti prevence kriminality a podporovat vznik místních komisí pro prevenci kriminality,
- vypracovávat a realizovat na základě meziresortní spolupráce projekty a programy prevence kriminality respektující místní podmínky,
- posuzovat účinnost preventivních programů,
- předkládat vládě ČR zprávy o účinnosti prevence kriminality v ČR.

Základem systému prevence v ČR se staly programy prevence kriminality ve městech zatížených vysokou mírou kriminality. Vychází se z myšlenky, že problémy s kriminalitou mohou a musí být řešeny především v tom prostředí, kde vznikají, a že základní podmínkou účinnosti preventivní činnosti je její konkrétnost. Tato koncepce kriminální prevence je orientována hlavně na pouliční kriminalitu, na krádeže vloupáním a některé jiné formy

obecné kriminality, jedná se o komunitní a lokální kriminálně preventivní projekty, které mají často podobu situační a technické prevence. Tato orientace je pochopitelná, na zmíněnou trestnou činnost je veřejnost zvláště citlivá a má z ní největší strach. Při správném přístupu se mohou výsledky takových kriminálně preventivních aktivit dostavit poměrně rychle a mohou být velmi zřetelné.

V zájmu objektivity výkladu je nutno konstatovat, že popsané zaměření kriminální prevence vykazuje určitou jednostrannost. Ponechává do značné míry stranou hospodářskou a finanční kriminalitu, ekologickou kriminalitu, drogovou kriminalitu aj. Příčiny kriminality jsou na úrovni mikrostruktury, mezostruktury i makrostruktury společnosti, nejsou koncentrovány pouze v místních společenstvích. I při posuzování z hlediska účinnosti prevence mohou být některá makro preventivní opatření velmi účinná (viz např. legislativní opatření, které snížilo dovolenou rychlost při průjezdu obcí).

Perspektivně by bylo vhodné, aby Republikový výbor pro prevenci kriminality posuzoval u vybraných návrhů zákonů jejich očekávanou kriminálně preventivní účinnost a dával k nim své připomínky<sup>49</sup>.

---

<sup>49</sup> NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef, et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004, s. 191-193.

### **3 KVANTITATIVNÍ ANALÝZA EMPIRICKÝCH DAT**

#### **3.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI**

Cílem praktické části je zjistit stav majetkové kriminality v letech 2003 až 2006 v České Lípě. V této práci již byly použity statistické údaje MV ČR, statistiky a případové studie Okresního ředitelství Policie ČR Česká Lípa. Majetková trestná činnost je v některých případech rozdělena majetkovou, hospodářskou a ostatní majetkovou trestnou činností, případně další kriminalitu s tím související.

Dále bylo naším cílem zjistit, jaké formy majetkové trestné činnosti se nejvíce vyskytují a to vzhledem k charakteru páchané trestné činnosti. Vše s odkazem na teoretické zpracování problematiky příčin, které vedou k páchaní majetkové kriminality.

Za pomoci metody empirické analýzy dat zjistit vývoj páchaní majetkové trestné činnosti a nejčastěji páchaný trestný čin z této oblasti, a to ve vztahu k charakteru páchaní.

#### **3.2 STANOVENÉ PŘEDPOKLADY**

**Na začátku empirického šetření byly stanoveny dva následující předpoklady:**

➤ **Předpoklad I.**

Lze předpokládat, že počet případů majetkové trestné činnosti v období 2003 až 2006 má klesající tendenci.

➤ **Předpoklad II.**

Lze předpokládat, že nejčastěji – ve více jak 70 % – je páchan trestný čin krádeže podle § 247 trestního zákona.

### 3.3 POUŽITÉ METODY A JEJICH ROZBOR

#### 3.3.1 Rozdíl mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem

Při volbě vhodných metod zkoumání, které nám pomohou analyzovat určitý jev, chceme v této části především zdůvodnit vhodnost kvantitativního přístupu při řešení níže uvedeného úkolu. Každý výzkumník si musí na začátku své práce vyjasnit, jakou výzkumnou strategii zvolí. Při této volbě hrají důležitou roli především stanovení cíle výzkumu, volba dat, se kterými výzkumník chce pracovat a forma výstupu (prezentace).

Podle Dismana<sup>50</sup> jde o to, zda chceme něco „dokázat“ nebo „porozumět“. Výše uvedený citát poukazuje na dva hlavní směry v metodologii sociologického bádání. Jsou pojmenovány jako „kvantitativní“ a „kvalitativní“ postupy. Jejich základní rozdílnost představujeme v následující tabulce č. 1. Zdrojem použitých informací jsou především práce Dismana<sup>51</sup>, Hendla<sup>52</sup>.

**Tabulka 1: Rozdíl mezi kvantitativními a kvalitativními metodami**

Postupy	KVANTITATIVNÍ	KVALITATIVNÍ
Cíl	<i>testování hypotéz</i>	<i>vytváření teorie</i>
Rozsah dat	<i>málo informací o velkém počtu jedinců</i>	<i>mnoho informací o malém okruhu jedinců</i>
Redukce dat se týká	<i>počtu proměnných, sledovaných vztahů</i>	<i>počtu sledovaných osob</i>
Generalizace na celou populaci	<i>snadná</i>	<i>problematická</i>
Logika postupu	<i>deduktivní</i>	<i>induktivní</i>
Data	<i>numerické povahy</i>	<i>nenumerné povahy</i>
Rozsah	<i>partikulární</i>	<i>holistický</i>

<sup>50</sup> DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: UK, 2000, s. 284.

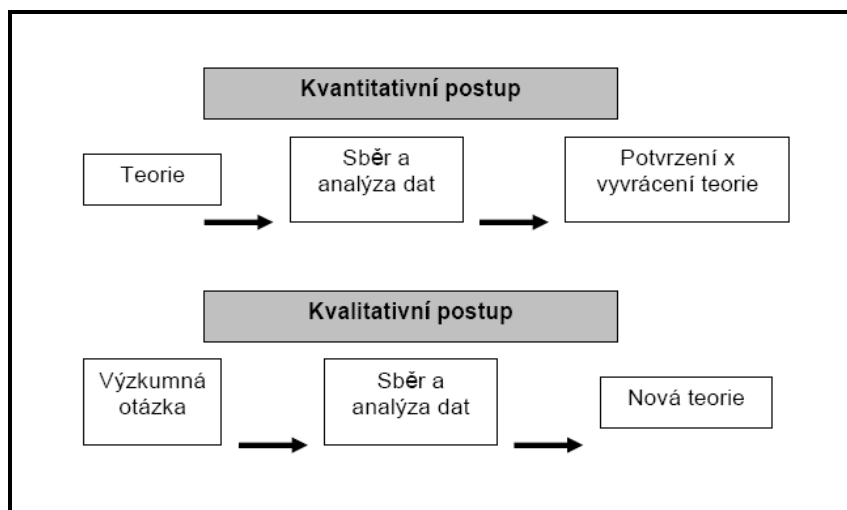
<sup>51</sup> Tamtéž, s. 286

<sup>52</sup> HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997, s. 12.



Typický postup jednotlivých metod shrnuje následující obrázek

Obrázek 1: Postup jednotlivých metod



### 3.3.2 Rozbor použité metody

V kvantitativní analýze empirických dat bylo použito metod explorace dostupných empirických dat, vyhodnocení a analýza statistických údajů Policie České republiky, Správy Severočeského kraje, Okresního ředitelství Policie České republiky Česká Lípa, oddělení „SIKT“.<sup>53</sup>

Kriminalita je obecně v posledních letech středem zájmu celé společnosti. Mnoho odborných a publicistických statí o kriminalitě je uváděno kriminálními statistikami, jež mohou vzbuzovat dojem, že jsou objektivním obrazem trestné činnosti. Ty však zachycují jen určité aspekty kriminality. Při uvažování o výpovědní hodnotě těchto statistik musíme brát v první řadě v úvahu zdroj dat. Tím může být policie, soudnictví, pachatelé nebo oběti trestné činnosti, případně náhodně vybraný vzorek populace. Přitom je důležité uvést, že ani orgány činné v trestním řízení v jedné zemi (policie, soudy, státní zastupitelstva) nepoužívají k popisu kriminality a jejích pachatelů stejných kategorií, natož tedy potom odborníci zjišťující charakteristiky kriminality nezávisle na těchto orgánech.

Je možné vycházet i z jiných zdrojů. Tato potřeba vznikla zejména proto, že počet trestných činů, které policie eviduje je ovlivněn mnoha různými činiteli. O některých se však ve statistikách policie nehovoří a proto takto sestavený a vyhodnocený statistický obraz

<sup>53</sup> SIKT: Skupina informačních a komunikačních technologií

nemusí být úplný. Do policejních statistik mohou přitom zasahovat i další údaje. Statistika je uveřejňována za předešlý rok přibližně na konci ledna.

**Důležitým faktem stojícím za připomenutí je, že samotná statistika policie závisí do značné míry na způsobu sběru dat a jejich zpracování, které z rozličných důvodů probíhá v různých lokalitách v duchu interpretace odpovědného služebního funkcionáře.** Policejní statistiky jsou číselná a procentuelní vyjádření týkající se trestných činů, není zde tedy zahrnuto antisociální chování porušující zákon avšak nedosahující intenzity trestného činu. Také dochází k podstatným odchylkám, pokud jde o pokračování trestných činů, kde více skutků, obvykle spáchaným neznámým pachatelem, se může ve statistice objevit jako skutek jeden, nebo naopak může být jedno kriminální chování známého pachatele rozděleno na více skutků, podle objektu napadení.

K dalšímu velmi zásadnímu zhodnocení přesnosti statistiky dochází se změnou trestního zákona a to zejména u majetkové trestné činnosti, kdy v roce 2002 byla posunuta hranice výše škody pro trestný čin krádeže z dvoutisícové hranice na hranici pěti tisíc. Takto se velmi razantně posunula hranice mezi trestným činem a přestupkem směrem ke klesajícímu trendu majetkové kriminality oproti minulým obdobím. V našem případě jde ale o posuzované období, kde již změna nové finanční hranice byla zaznamenána.

Důležitou informací, která se ve statistikách už neobjeví vůbec je latentní kriminalita. Ta se týká zejména událostí, které nejsou evidovány, avšak prokazatelně existují mimo statistiky policejních orgánů. Důležité je v kolika případech občané ohlásí, že se stali obětí trestného činu. Tato čísla se různí zejména pokud jde o jednotlivé trestné činy. Poměrně vysoká míra nahlášení trestného činu je u krádeží automobilů a vloupání do obydlí. Oproti tomu u trestných činů krádeží prostých, kapesních a sexuálních deliktů, vyhrožování a napadení se čísla ohlášení dostávají na pouhou 1/3. Další všeobecně známou skutečností je fakt, že se trestná činnost oznamuje více na malých městech.

Jedním ze způsobů získání informací o vývoji kriminality jsou statistické ročenky, které vydává Ministerstvo vnitra České republiky, dále pak přehledy, které jsou zpracovány jednotlivými službami Policie České republiky. Problémem je zde však nízká dostupnost pro širokou veřejnost. Z našeho pohledu použijeme empirická data z uvedeného odboru policie.

### 3.4 POPIS VÝBĚROVÉHO VZORKU A OBLASTI

Na základě analýzy spisové a statistické dokumentace, analýzy příčin a druhu kriminality byl stanoven výběrový vzorek sledovaných let, který se váže k výběrové oblasti.

**Tabulka 2: Popis výběrového vzorku**

<b>Celkem</b>	<b>MAJETKOVÁ TRESTNÁ ČINNOST</b>			
<b>Rok</b>	2003	2004	2005	2006
<b>SIKT</b>	Obvodní oddělení Policie České republiky Česká Lípa			

K výběrové oblasti lze ve zkratce říci, že okresní město Česká Lípa leží v rámci republiky v Libereckém kraji. „Okres Česká Lípa je důležitým dopravním uzlem regionu. V jižním směru spojuje region s Prahou a ve směru severním s hraničními přechody do Spolkové republiky Německo. Ve směru východ – západ protíná území okresu komunikace spojující průmyslovou oblast severozápadních Čech s liberecko–jabloneckou aglomerací. Relativně dobré životní prostředí, vhodné přírodní podmínky a řada kulturně historických památek jsou hlavními důvody, proč Českolipsko patří k vyhledávaným oblastem našich i zahraničních turistů.

Na více než třetině území okresu se rozprostírají tři chráněné krajinné oblasti (České středohoří, Kokořínsko, Lužické hory) a několik národních přírodních rezervací (Jezevčí vrch, Novozámecký rybník, Břehyně – Pecopala). Za zmínku stojí i národní přírodní památky jako Peklo, Swamp a Panská skála. K nejnavštěvovanějším historickým památkám patří dominanta regionu hrad Bezděz, dále se na území okresu Česká Lípa nacházejí zámky Lemberk, Zákupy, Houska. V pískovcovém masivu stolové hory vznikl i největší skalní hrad v Čechách – Sloup. Historii sklářské výroby zachycují sklářská muzea v Novém Boru a Kamenickém Šenově, stovky unikátních exponátů nabízí hasičské muzeum v Novém Oldřichově. Osobě K. H. Máchy je věnován literární památník v Doksech.

Bohatství lidové kultury představuje muzeum lidového bydlení v Kravařích. Vedle letní rekreace spojené s vodními aktivitami kolem Máchova jezera se rozvíjí cykloturistika i např. hypoturistika. Domácímu i zahraničnímu cestovnímu ruchu slouží četné hotely, soukromé penziony a další ubytovací zařízení.

Firmy zaměřené na výrobu automobilových dílů a doplňků našly své sídlo především v České Lípě (Delphi Packard Electric Česká republika s. r. o.), JOHNSON CONTROLS AUTOMOBILOVÉ SOUČÁSTKY, a. s., AUTOBATERIE, s. r. o., Fehrer Bohemia s. r. o.). K dalším významným firmám v okrese Česká Lípa patří: DIAMO, státní podnik se sídlem ve Stráži pod Ralskem, firmy Protol a. s. a Bombardier Transportation Czech Republic a. s. se sídlem v České Lípě.

K 31. 12. 2006 bylo v okrese Česká Lípa registrováno 4 491 uchazečů o zaměstnání, z toho 4 191 dosažitelných (tj. 93,3 % z celkového počtu). Míra registrované nezaměstnanosti vypočtená z podkladů úřadů práce je poměrně vysoká. Ke konci roku 2006 dosáhla 7,41 % a mezi okresy Libereckého kraje byla druhou nejvyšší a mezi 77 okresy celé České republiky 37 nejvyšší. K uvedenému datu na 1 volné pracovní místo připadlo 5,05 uchazečů.<sup>54</sup>

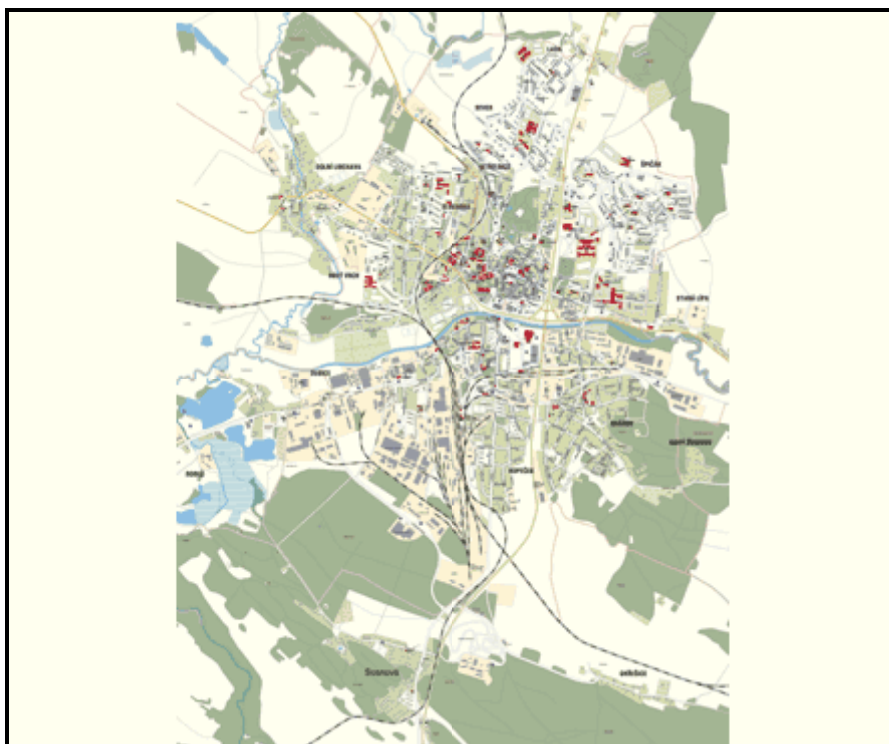
K samotnému městu lze ještě dodat, že po osvobození 9. května 1945 se do České Lípy vrátila většina obyvatel, kteří město na podzim 1938 opustili. Byly odstraněny následky bombardování a továrny opět vráceny mírové výrobě. Následující čtyři desetiletí přinesla prudký nárůst počtu obyvatel a zvětšení města v souvislosti s uranovou těžbou. Počet obyvatel v roce 1992 dosáhl 40.000. Věncem stereotypních panelákových sídlišť vyrostlých kolem města v 70. a 80. letech definitivně změnil jeho tvář. Panelové domy se necitlivě přiblížily i k historickému centru, jehož vzhled byl zanedbáván a jehož další existenci se zdařilo jen s obtížemi zachránit. K rehabilitaci historického jádra města, jež bylo vyhlášeno i za městskou památkovou zónu, dochází zaslouženě od začátku devadesátých let.<sup>55</sup> Blíže viz obrázky č. 2 a 3.

---

<sup>54</sup> Charakteristika okresu Česká Lípa. Český statistický úřad Libereckého kraje. Online. 2008. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/okres\\_ceska\\_lipa](http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/okres_ceska_lipa)

<sup>55</sup> Popis města Česká Lípa. Městský úřad Česká Lípa. Online. 2008. Dostupné z: <http://www.mucl.cz/mesto-ceska-lipa/mesto-ceska-lipa.html>

Obrázek 2: Demografický snímek obce Česká Lípa



Obrázek 3: Demografický snímek okresu Česká Lípa



### 3.5 VYHODNOCENÍ PŘEDPOKLADŮ A JEJICH ARGUMENTACE

K vyhodnocení relevantních údajů a informací, nutných k samotnému vyhodnocení předpokladů a jejich argumentaci, bylo využito tzv. postupné explorační ziskání dat, která nám ukáží konkrétní výsledky.

K vyhodnocení a bližšímu pochopení je třeba si vysvětlit některé zkratky, které se v textu vyskytují:

- OOP                                      Obvodní oddělení policie
- TSK                                      Technická spisová konstrukce – evidenční číselný údaj
- PIS                                      Preventivně informační skupina

#### 3.5.1 Vyhodnocení předpokladu č. 1

**V roce 2003 bylo celkem zjištěno 1001 majetkových trestných činů (viz tabulka 3).** Z toho **krádeže vloupáním** činily **306** případů (z toho např. do obchodů 39 skutků, do výkladních skříní 4 skutky a 16 skutků do restaurací a hostinců, do ubytovacích objektů 6 skutků, do kiosků 19 skutků, do škol 10 skutků, do bytů 37 skutků, do víkendových chat soukromých osob 13 skutků, do rodinných domků 27 skutků, do ostatních objektů 131 skutků). V této tabulce krádeží vloupáním vykazuje latenci několik způsobů provedení, např. krádeže do jídelen závodního kuchyňského stravovacího zařízení 1 skutek, do objektů stánků se starožitnými a uměleckými předměty 3 skutky, dále krádeže do kulturních objektů, do pokladen a pancéřových skříní, do výpočetních středisek bez zjištění.

**Krádeží prostých** bylo zjištěno na **615** případů (z toho např. kapesní krádeže 43 skutků, krádeže jiné na osobách 16 skutků, krádeže motorových vozidel dvoustopých 117 skutků, krádeže motorových vozidel jednostopých 8 skutků, krádeže věcí z automobilů 151 skutků, krádeže motorových součástí 26 skutků, krádeže jízdních kol 37 skutků, krádeže v bytech 23 skutků, krádeže v jiných objektech 177 skutků, krádeže ostatní 16 skutků). **Latenci** v tabulce krádeží prostých vykazují např. krádeže domácího zvířectva 1 skutek a krádeže při pohlavním styku, mezi zaměstnanci na pracovištích, na nádražích, během jízdy v dopravním prostředku a v objektech se starožitnými a uměleckými předměty bez zjištění.

**Dalších majetkových trestných činů** bylo zjištěno celkem **80**. (Z toho 26 případů podvodu, 11 případů zpronevěry, 2 případy zatajení věci a 41 případů poškozování cizí věci.)

Tabulka 3: Struktura majetkové kriminality v roce 2003

Kraj: <b>SEVEROČESKÝ</b> Okres: <b>ČESKÁ LÍPA</b> Útvar: <b>OOP ČESKÁ LÍPA</b> <b>Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od 1.1.2003 do 31.12.2003</b>							
TSK	Název	Zjištěno	z toho	Celkem v prově- řování	Objasněno		
			ukončeno prověřování		Počet	Tj. %	Doda- tečně
311	Krádeže vloupáním do obch.	39	32	7	20	51,28	1
312	Krádeže vloup. do výkl. skříní	4	4	0	0	0,00	0
321	Kr. vl. do restaurací a hostinců	16	14	2	6	37,50	1
322	Kr. vl. do ubytovacích objektů	6	6	0	4	66,67	0
323	Krádeže vloupáním do kiosků	19	19	0	9	47,37	0
324	Kr. vl. do jíd.záv.kuch.strav.zař.	1	1	0	1	100,00	0
331	Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332	3	3	0	0	0,00	0
332	Kr. vl. do kult. objektů - ne 331	0	0	0	0	0,00	0
341	Kr. vl. do pokl. a panc. skříní	0	0	0	0	0,00	0
350	Kr. vl. do výpočet. středisek	0	0	0	0	0,00	0
351	Krádeže vloupáním do škol	10	8	2	3	30,00	0
371	Krádeže vloupáním do bytů	37	35	2	12	32,43	0
372	Kr. vl. do vík. chat soukr. osob	13	12	1	2	15,38	1
373	Kr. vl. do rodinných domků	27	22	5	12	44,44	1
390	Kr. vl. do ostatních objektů	131	117	14	30	22,90	6
<b>311-390</b>	<b>Krádeže vloupáním celkem:</b>	<b>306</b>	<b>273</b>	<b>33</b>	<b>99</b>	<b>32,35</b>	<b>10</b>
411	Krádeže kapesní	43	36	7	10	23,26	0
412	Krádeže při pohlavním styku	0	0	0	0	0,00	0
413	Krádeže jiné na osobách	16	13	3	4	25,00	0
421	Krádeže mezi zaměst. na prac.	0	0	0	0	0,00	0
431	Krádeže mot. voz. dvoustopých	117	104	14	21	17,95	4
432	Krádeže mot. voz. jednostop.	8	7	1	1	12,50	0
433	Krádeže věcí z automobilů	151	132	19	38	25,17	10
434	Krádeže součástek mot. voz.	26	23	3	11	42,31	1
435	Krádeže jízdních kol	37	35	2	10	27,03	1
441	Krádeže domácího zvířectva	1	1	0	0	0,00	0
451	Krádeže v bytech	23	22	1	18	78,26	1
461	Kr. věcí na nádražích	0	0	0	0	0,00	0
462	Kr. věcí během jízdy v DP	0	0	0	0	0,00	0
471	Kr. v obj. se starož. a um. před.	0	0	0	0	0,00	0
480	Krádeže v jiných objektech	177	159	18	105	59,32	6
490	Krádeže ostatní	16	15	1	4	25,00	0
<b>411-490</b>	<b>Krádeže prosté celkem:</b>	<b>615</b>	<b>547</b>	<b>69</b>	<b>222</b>	<b>36,10</b>	<b>23</b>
511	Podvod	26	23	3	11	42,31	4
521	Zpronevěra	11	9	2	8	72,73	0
530	Neoprávněné užívání cizí věci	0	0	0	0	0,00	0
588	Zatajení věci	2	2	0	2	100,00	0
589	Poškození cizí věci	41	33	8	3	7,32	0
590	Ostatní majetkové trestné činy	0	0	0	0	0,00	0
<b>311-590</b>	<b>Majetkové činy celkem:</b>	<b>1 001</b>	<b>887</b>	<b>115</b>	<b>345</b>	<b>34,47</b>	<b>37</b>

Tabulka 4: Struktura majetkové kriminality v roce 2004

<b>Kraj: SEVEROČESKÝ</b> <b>Okres: ČESKÁ LÍPA</b> <b>Útvar: OOP ČESKÁ LÍPA</b> <b>Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od 1.1.2004 do 31.12.2004</b>							
TSK	Název	Zjištěno	z toho ukončeno prověřování	Celkem v prově- řování	Objasněno		
					Počet	Tj. %	Doda- tečně
311	Krádeže vloupáním do obch.	33	32	1	17	51,52	4
312	Krádeže vloup. do výkl. skříní	4	3	1	2	50,00	0
321	Kr. vl. do restaurací a hostinců	16	14	2	8	50,00	0
322	Kr. vl. do ubytovacích objektů	1	1	0	1	100,00	1
323	Krádeže vloupáním do kiosků	11	8	3	4	36,36	0
324	Kr. vl. do jíd.záv.kuch.strav.zař.	3	2	1	2	66,67	0
331	Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332	0	0	0	0	0,00	0
332	Kr. vl. do kult. objektů - ne 331	2	2	0	0	0,00	0
341	Kr. vl. do pokl. a panc. skříní	0	0	0	0	0,00	0
350	Kr. vl. do výpočet. středisek	1	1	0	1	100,00	0
351	Krádeže vloupáním do škol	11	8	3	1	9,09	0
371	Krádeže vloupáním do bytů	54	49	5	23	42,59	2
372	Kr. vl. do vík. chat soukr. osob	9	8	1	5	55,56	1
373	Kr. vl. do rodinných domků	14	10	4	5	35,71	1
390	Kr. vl. do ostatních objektů	119	100	20	34	28,57	0
<b>311-390</b>	<b>Krádeže vloupáním celkem:</b>	<b>278</b>	<b>238</b>	<b>41</b>	<b>103</b>	<b>37,05</b>	<b>9</b>
411	Krádeže kapesní	54	38	16	8	14,81	0
412	Krádeže při pohlavním styku	0	0	0	0	0,00	0
413	Krádeže jiné na osobách	24	22	2	8	33,33	2
421	Krádeže mezi zaměst. na prac.	0	0	0	0	0,00	0
431	Krádeže mot. voz. dvoustopých	127	103	24	31	24,41	1
432	Krádeže mot. voz. jednotop.	5	5	0	0	0,00	0
433	Krádeže věcí z automobilů	143	124	19	25	17,48	1
434	Krádeže součástek mot. voz.	13	13	0	1	7,69	0
435	Krádeže jízdních kol	35	30	5	15	42,86	1
441	Krádeže domácího zvířectva	1	1	0	0	0,00	0
451	Krádeže v bytech	38	36	2	23	60,53	1
461	Kr. věcí na nádražích	0	0	0	0	0,00	0
462	Kr. věcí během jízdy v DP	1	1	0	1	100,00	0
471	Kr. v obj. se starož. a um. před.	0	0	0	0	0,00	0
480	Krádeže v jiných objektech	127	114	13	65	51,18	6
490	Krádeže ostatní	28	25	3	10	35,71	0
<b>411-490</b>	<b>Krádeže prosté celkem:</b>	<b>596</b>	<b>512</b>	<b>84</b>	<b>187</b>	<b>31,38</b>	<b>12</b>
511	Podvod	22	16	6	8	36,36	1
521	Zpronevěra	5	5	0	5	100,00	1
530	Neoprávněné užívání cizí věci	0	0	0	0	0,00	0
588	Zatajení věci	8	7	1	1	12,50	0
589	Poškození cizí věci	52	41	11	6	11,54	0
590	Ostatní majetkové trestné činy	0	0	0	0	0,00	0
<b>311-590</b>	<b>Majetkové činy celkem:</b>	<b>961</b>	<b>819</b>	<b>143</b>	<b>310</b>	<b>32,26</b>	<b>23</b>

V roce 2004 bylo celkem zjištěno 961 majetkových trestných činů (viz tabulka 4). Z toho krádeže vloupáním činily 278 případů (z toho např. do obchodů 33 skutků, do výkladních skříní 4 skutky, do restaurací a hostinců 16 skutků, do ubytovacích objektů 6 skutků, do kiosků 11 skutků, do škol 11 skutků, do bytů 54 skutků, do víkendových chat soukromých osob 9 skutků, do rodinných domků 14 skutků, do ostatních objektů



119 skutků). V této tabulce krádeží vloupáním vykazuje latenci několik způsobů provedení, např. krádeže do jídelen závodního kuchyňského stravovacího zařízení 3 skutky, do kulturních objektů 2 skutky, do ubytovacích objektů 1 skutek, dále krádeže do objektů stánků se starožitnými a uměleckými předměty a do pokladen a pancéřových skříní bez zjištění.

**Krádeží prostých** bylo zjištěno na **596** případů (z toho např. kapesní krádeže 54 skutků, krádeže jiné na osobách 24 skutků, krádeže motorových vozidel dvoustopých 127 skutků, krádeže motorových vozidel jednostopých 5 skutků, krádeže věcí z automobilů 143 skutků, krádeže součástek motorových vozidel 13 skutků, krádeže jízdních kol 35 skutků, krádeže v bytech 38 skutků, krádeže v jiných objektech 127 skutků, krádeže ostatní 28 skutků). **Latenci** v tabulce krádeží prostých vykazují např. krádeže domácího zvířectva, krádeže během jízdy v dopravním prostředku v obou případech po jednom skutku, dále krádeže při pohlavním styku, mezi zaměstnanci na pracovištích, věcí na nádražích a v objektech se starožitnými a uměleckými předměty bez zjištění.

**Dalších majetkových** trestných činů bylo zjištěno celkem **87**. (Z toho 48 případů podvodu, 5 případů zpronevěry, 8 případů zatajení věci a 56 případů poškozování cizí věci).

**V roce 2005 bylo celkem zjištěno 917 majetkových trestných činů (viz tabulka 5).** Z toho **krádeže vloupáním** činily **186** případů (z toho např. do obchodů 14 skutků, do výkladních skříní 6 skutků, do restaurací a hostinců 8 skutků, do kiosků 4 skutky, do škol 4 skutky do bytů 25 skutků do víkendových chat soukromých osob 4 skutky, do rodinných domků 16 skutků, dále do ostatních objektů 102 skutků). V této tabulce krádeží vloupáním vykazuje latenci několik způsobů provedení, např. krádeže do ubytovacích objektů 2 skutky, do jídelen závodního kuchyňského stravovacího zařízení 1 skutek, do kulturních objektů, výpočetních středisek, stánků se starožitnými a uměleckými předměty, pokladen a pancéřových skříní, bez zjištění.

**Krádeží prostých** bylo zjištěno na **630** případů (z toho např. kapesní krádeže 59 skutků, krádeže jiné na osobách 13 skutků, krádeže motorových vozidel dvoustopých 144 skutků, krádeže motorových vozidel jednostopých 11 skutků, krádeže věcí z automobilů 171 skutků, krádeže součástek motorových vozidel 27 skutků, krádeže jízdních kol 39 skutků, krádeže v bytech 25 skutků, krádeže v jiných objektech 110 skutků, krádeže ostatní 29 skutků). **Latenci** v tabulce krádeží prostých vykazují např. krádeže mezi zaměstnanci

2 skutky, krádeže při pohlavním styku, krádeže domácího zvířectva, věcí na nádražích, věci během jízdy v dopravním prostředku a krádeže v objektech se starožitnými a uměleckými předměty bez zjištění.

**Dalších majetkových trestných činů** bylo zjištěno **101**. Z toho 33 případů podvodu, 9 případů zpronevěry, 10 případů zatajení věci a 49 případů poškozování cizí věci.

Tabulka 5: Struktura majetkové kriminality v roce 2005

Kraj: SEVEROČESKÝ							
Okres: ČESKÁ LÍPA							
Útvar: OOP ČESKÁ LÍPA							
Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od				1.1.2005 do 31.12.2005			
		Zjištěno	z toho	Celkem v prově- řování	Objasněno		
TSK	Název		ukončeno prověřování		Počet	Tj. %	Doda- tečně
311	Krádeže vloupáním do obch.	14	10	4	4	28,57	1
312	Krádeže vloup. do výkl. skříní	6	4	2	2	33,33	0
321	Kr. vl. do restaurací a hostinců	8	7	1	3	37,50	1
322	Kr. vl. do ubytovacích objektů	2	2	0	1	50,00	0
323	Krádeže vloupáním do kiosků	4	4	0	0	0,00	0
324	Kr. vl. do jíd.záv.kuch.strav.zař.	1	1	0	0	0,00	0
331	Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332	0	0	0	0	0,00	0
332	Kr. vl. do kult. objektů - ne 331	0	0	0	0	0,00	0
341	Kr. vl. do pokl. a panc. skříní	0	0	0	0	0,00	0
350	Kr. vl. do výpočet. středisek	0	0	0	0	0,00	0
351	Krádeže vloupáním do škol	4	4	0	2	50,00	0
371	Krádeže vloupáním do bytů	25	23	2	15	60,00	2
372	Kr. vl. do vík. chat soukr. osob	4	4	0	1	25,00	0
373	Kr. vl. do rodinných domků	16	16	0	11	68,75	1
390	Kr. vl. do ostatních objektů	102	92	10	26	25,49	2
311-390	Krádeže vloupáním celkem:	186	167	19	65	34,95	7
411	Krádeže kapesní	59	51	8	9	15,25	0
412	Krádeže při pohlavním styku	0	0	0	0	0,00	0
413	Krádeže jiné na osobách	13	10	3	3	23,08	0
421	Krádeže mezi zaměst. na prac.	2	2	0	2	100,00	0
431	Krádeže mot. voz. dvoustopých	144	120	24	42	29,17	1
432	Krádeže mot. voz. jedno-stop.	11	8	3	1	9,09	0
433	Krádeže věcí z automobilů	171	136	35	53	30,99	0
434	Krádeže součástek mot. voz.	27	19	8	4	14,81	0
435	Krádeže jízdních kol	39	35	4	12	30,77	1
441	Krádeže domácího zvířectva	0	0	0	0	0,00	0
451	Krádeže v bytech	25	23	3	21	84,00	0
461	Kr. věcí na nádražích	0	0	0	0	0,00	0
462	Kr. věcí během jízdy v DP	0	0	0	0	0,00	0
471	Kr. v obj. se starož. a um. před.	0	0	0	0	0,00	0
480	Krádeže v jiných objektech	110	104	6	67	60,91	3
490	Krádeže ostatní	29	22	7	2	6,90	1
411-490	Krádeže prosté celkem:	630	530	101	216	34,29	6
511	Podvod	33	28	5	18	54,55	4
521	Zpronevěra	9	9	0	9	100,00	1
530	Neoprávněné užívání cizí věci	0	0	0	0	0,00	0
588	Zatajení věci	10	9	1	6	60,00	1
589	Poškozování cizí věci	49	39	10	9	18,37	1
590	Ostatní majetkové trestné činy	0	0	0	0	0,00	0
311-590	Majetkové činy celkem:	917	782	136	323	35,22	20

Tabulka 6: Struktura majetkové kriminality v roce 2006

<b>Kraj: SEVEROČESKÝ</b> <b>Okres: ČESKÁ LÍPA</b> <b>Útvar: OOP ČESKÁ LÍPA</b> <b>Statistický výkaz č. 1 - kriminalita za období od 1.1.2006 do 31.12.2006</b>							
TSK	Název	Zjištěno	z toho ukončeno prověřování	Celkem v prově- řování	Objasněno		
					Počet	Tj. %	Doda- tečně
311	Krádeže vloupáním do obch.	18	18	0	5	27,78	1
312	Krádeže vloup. do výkl. skříní	1	0	1	0	0,00	1
321	Kr. vl. do restaurací a hostinců	10	10	0	3	30,00	0
322	Kr. vl. do ubytovacích objektů	6	5	1	4	66,67	0
323	Krádeže vloupáním do kiosků	11	9	2	2	18,18	0
324	Kr. vl. do jíd.záv.kuch.strav.zař.	2	2	0	0	0,00	0
331	Kr. vl. do obj. st. um. př.-ne 332	0	0	0	0	0,00	0
332	Kr. vl. do kult. objektů - ne 331	1	1	0	1	100,00	0
341	Kr. vl. do pokl. a panc. skříní	0	0	0	0	0,00	0
350	Kr. vl. do výpočet. středisek	0	0	0	0	0,00	0
351	Krádeže vloupáním do škol	6	6	0	2	33,33	0
371	Krádeže vloupáním do bytů	16	16	0	13	81,25	3
372	Kr. vl. do vík. chat soukr. osob	9	9	0	5	55,56	0
373	Kr. vl. do rodinných domků	9	9	0	5	55,56	0
390	Kr. vl. do ostatních objektů	145	135	10	36	24,83	2
<b>311-390</b>	<b>Krádeže vloupáním celkem:</b>	<b>234</b>	<b>220</b>	<b>14</b>	<b>76</b>	<b>32,48</b>	<b>7</b>
411	Krádeže kapesní	71	66	5	12	16,90	1
412	Krádeže při pohlavním styku	0	0	0	0	0,00	0
413	Krádeže jiné na osobách	20	20	0	3	15,00	2
421	Krádeže mezi zaměst. na prac.	0	0	0	0	0,00	0
431	Krádeže mot. voz. dvoustopých	87	81	6	10	11,49	4
432	Krádeže mot. voz. jednotop.	6	6	0	1	16,67	0
433	Krádeže věcí z automobilů	101	97	4	16	15,84	5
434	Krádeže součástek mot. voz.	19	18	1	4	21,05	1
435	Krádeže jízdních kol	18	18	0	8	44,44	0
441	Krádeže domácího zvířectva	2	2	0	0	0,00	0
451	Krádeže v bytech	21	21	0	18	85,71	0
461	Kr. věcí na nádražích	0	0	0	0	0,00	0
462	Kr. věcí během jízdy v DP	0	0	0	0	0,00	0
471	Kr. v obj. se starož. a um. před.	0	0	0	0	0,00	0
480	Krádeže v jiných objektech	176	170	6	107	60,80	1
490	Krádeže ostatní	27	24	3	4	14,81	3
<b>411-490</b>	<b>Krádeže prosté celkem:</b>	<b>548</b>	<b>523</b>	<b>25</b>	<b>183</b>	<b>33,39</b>	<b>17</b>
511	Podvod	48	37	12	14	29,17	4
521	Zpronevěra	14	14	0	13	92,86	0
530	Neoprávněné užívání cizí věci	0	0	0	0	0,00	0
588	Zatajení věci	11	11	0	4	36,36	0
589	Poškození cizí věci	37	36	1	6	16,22	0
590	Ostatní majetkové trestné činy	0	0	0	0	0,00	0
<b>311-590</b>	<b>Majetkové činy celkem:</b>	<b>892</b>	<b>841</b>	<b>52</b>	<b>296</b>	<b>33,18</b>	<b>28</b>

V roce 2006 bylo celkem zjištěno 892 majetkových trestných činů (viz tabulka 6). Z toho krádeže vloupáním činily 234 případů (z toho např. do obchodů 18 skutků, do restaurací a hostinců 10 skutků, do ubytovacích objektů 6 skutků do kiosků 11 skutků, do škol 6 skutků, do bytů 16 skutků, do víkendových chat soukromých osob 9 skutků, do rodinných domků

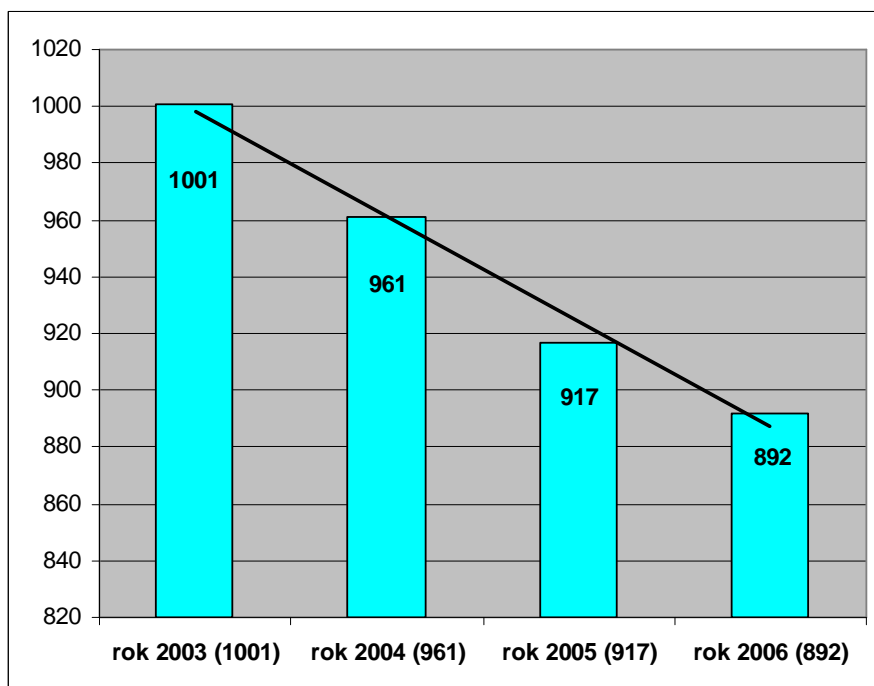
9 skutků, do ostatních objektů 145 skutků). V této tabulce krádeží vloupáním vykazuje latenci několik způsobů provedení, např. krádeže do výkladních skříní a kulturních objektů po jednom skutku, do jídelen závodního kuchyňského stravovacího zařízení 2 skutky, dále krádeže do stánků s uměleckými předměty, výpočetních středisek, pokladen a pancéřových skříní bez zjištění.

**Krádeží prostých** bylo zjištěno na **548** případů (z toho kapesní krádeže 71 skutků, krádeže jiné na osobách 20 skutků, krádeže motorových vozidel dvoustopých 87 skutků, krádeže motorových vozidel jednostopých 6 skutků, krádeží věcí z automobilů 101 skutků, krádeže součástí motorových vozidel 19 skutků, krádeže jízdních kol 18 skutků, krádeže v bytech 21 skutků, krádeže v jiných objektech 176 skutků, krádeže ostatní 27 skutků). Latenci v tabulce krádeží prostých vykazují latenci např. krádeže domácího zvířectva 2 skutky a krádeže při pohlavním styku, mezi zaměstnanci na pracovišti, krádeže věcí na nádražích, během jízdy v dopravních prostředcích a v objektech se starožitnými a uměleckými předměty bez zjištění.

**Dalších majetkových** trestných činů bylo zjištěno **110**. Z toho 48 případů podvodu, 14 případů zpronevěry, 11 případů zatajení věci a 37 případů poškozování cizí věci.

**K vyhodnocení prvního** předpokladu byla použita explorace dat z tabulek č. 3, 4, 5 a 6, která byla převedena do grafu č. 4, jenž nám znázorňuje lineární spojnice trendu.

**Graf 4: Celkový počet zjištěných majetkových trestných činů v letech 2003-2006**

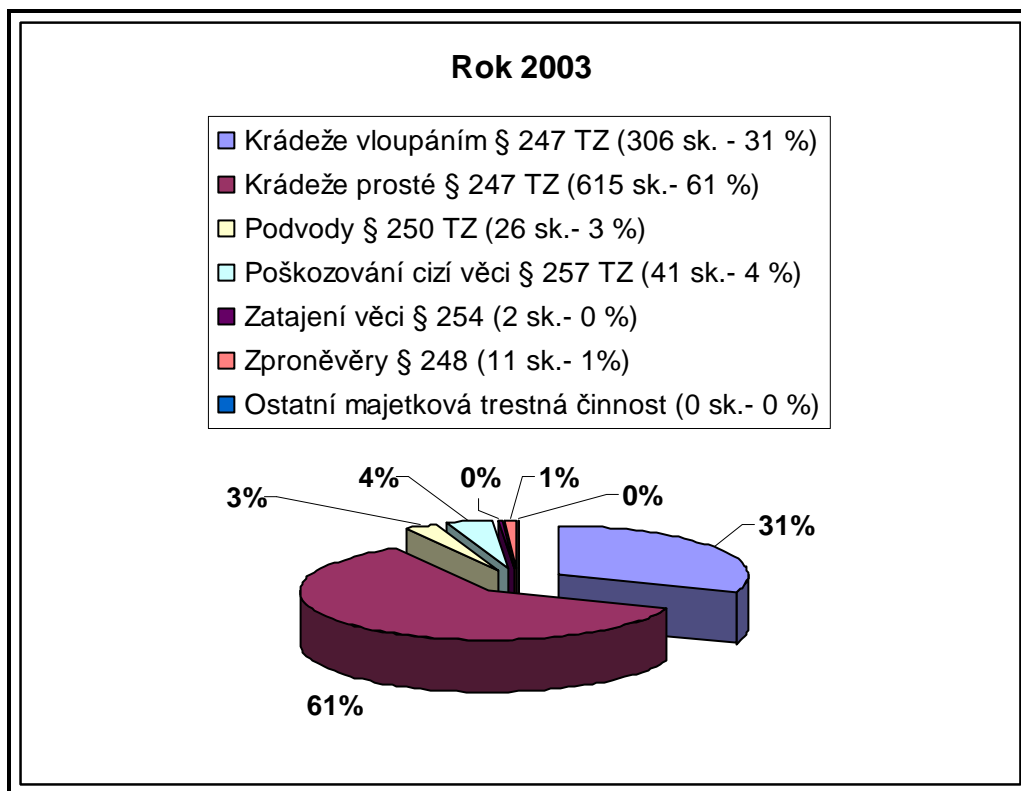


Z grafu je patrné, že od roku 2003 dochází k postupnému poklesu majetkových trestných činů. V roce 2006 je spácháno o 109 majetkových trestných činů méně než v roce 2003.

*Předpoklad, že počet případů majetkové trestné činnosti v období 2003 až 2006 má klesající tendenci, na to nám měla odpovědět spojnice trendu, což se nám potvrdilo. Z výše uvedených empirických dat z tabulek 3, 4, 5 a 6 a grafu č. 4 vyplývá, že předpoklad I. se nám jednoznačně potvrdil.*

### 3.5.2 Vyhodnocení předpokladu č. 2

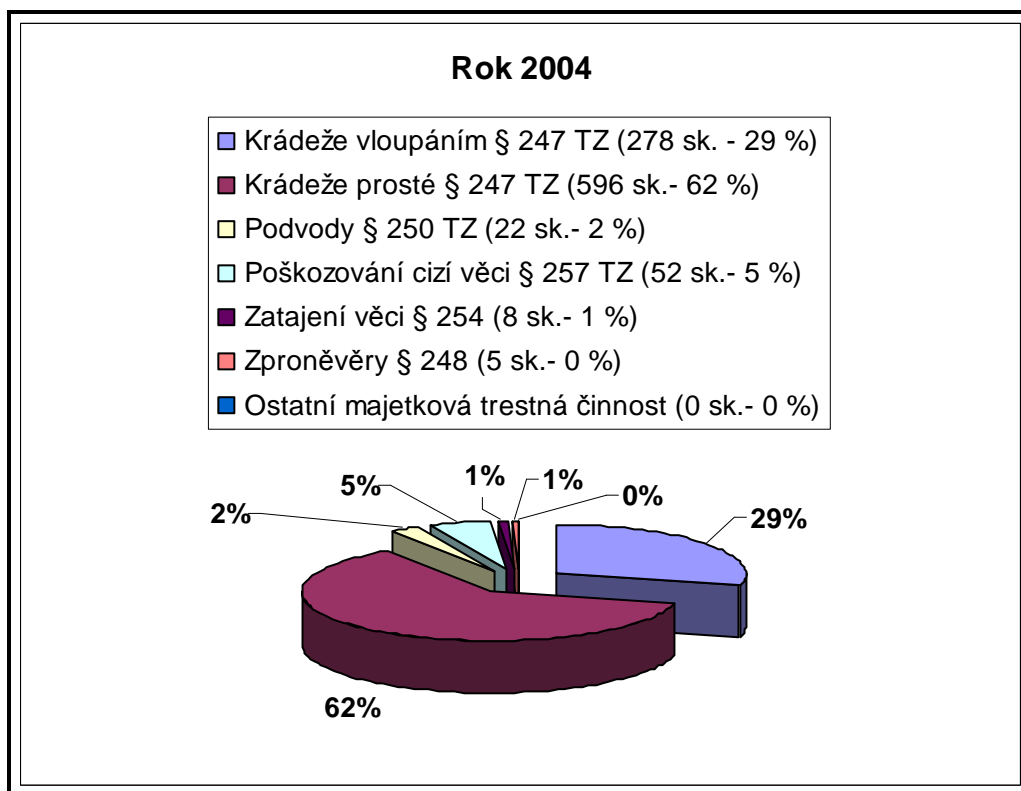
Graf 5: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2003



V roce 2003 bylo podle způsobu provedení nejvíce spácháno krádeží prostých 615 skutků, což představuje 61 %.

Dále následují krádeže vloupáním v počtu 306 skutků (31 %). Poté poškozování cizí věci je zastoupeno počtem 41 skutků (4 %) a podvody 26 skutků (3 %). V grafu vykazují latenci dva způsoby provedení, a to zatajení věci s 2 skutky (0 %) a zpronevěry v počtu 11 skutků (1 %). Blíže viz graf č. 5.

**Graf 6: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2004**



**V roce 2004 bylo podle způsobu provedení nejvíce spácháno krádeží prostých 596 skutků, což představuje 62 %.**

Dále následují krádeže vloupáním v počtu 278 skutků (29 %). Poté poškození cizí věci je zastoupeno počtem 52 skutků (5 %) a podvody 22 skutků (2 %). V grafu vykazují latenci dva způsoby provedení, a to zatajení věci s 8 skutky (1 %) a zproněvěry v počtu 5 skutků (0 %). Blíže viz graf č. 6.

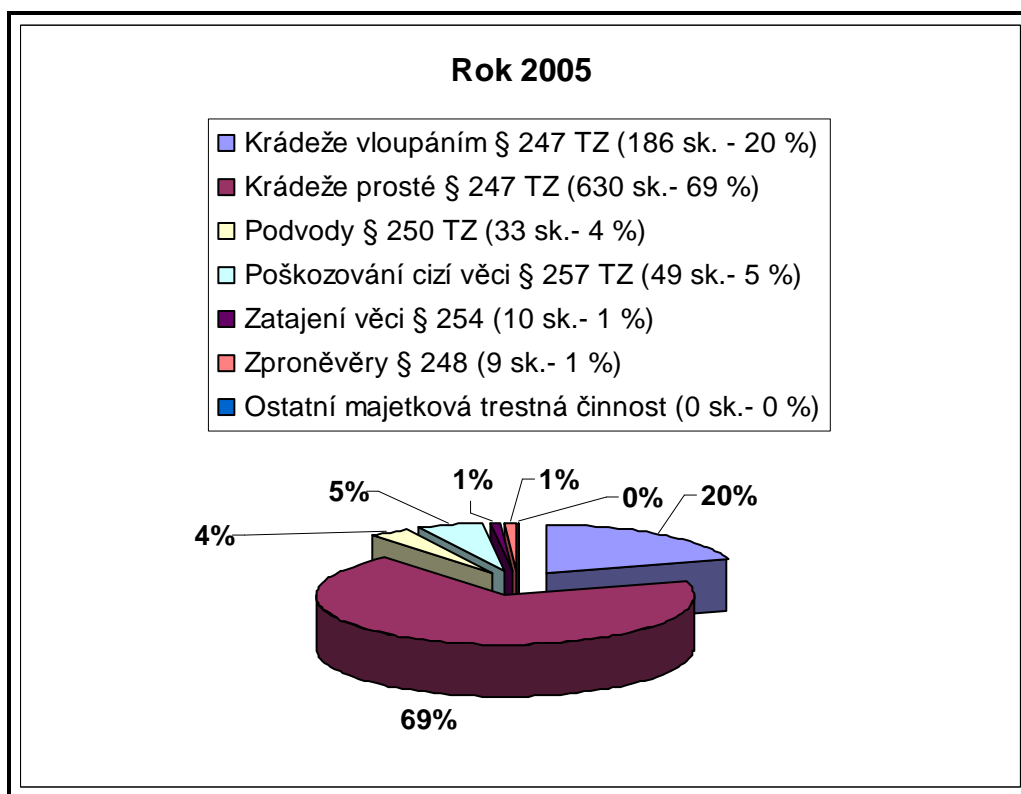
#### **Ilustrace: Zloděj číhal před hřbitovem**

„Neznámý zloděj se vloupal do osobního vozidla zaparkovaného před Městským hřbitovem v České Lípě. V jeho rukách skončila peněženka s 8 tisíci korunami.

V odpoledních hodinách zaparkoval před městským hřbitovem majitel svůj osobní automobil značky Škoda Forman. V průběhu jeho následné zhruba půlhodinové návštěvy na hřbitově mu do vozu někdo vnikl a odcizil peněženku s 8 tisíci korunami. Řidič formanu nechtěně zlodějovi napomohl tím, že si vozidlo z roztržitosti zapomněl zamknout. Inu někteří z nás navštěvují hřbitovy, aby uctili památku všech zesnulých a jiní z nás chodí vykrádat auta na hřbitovní parkoviště“.

(nrap. Bc. Ivana Baláková, PIS Okresního ředitelství Policie České republiky Česká Lípa)

**Graf 7: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2005**



**V roce 2005 bylo podle způsobu provedení nejvíce spácháno krádeží prostých 630 skutků, což představuje 69 %.**

Dále následují krádeže vloupáním v počtu 186 skutků (20 %). Poté poškozování cizí věci je zastoupeno počtem 49 skutků (5 %) a podvody 33 skutků (4 %). V grafu vykazují latenci dva způsoby provedení, a to zatajení věci s 10 skutky (1 %) a zpronevěry v počtu 9 skutků (1 %). Blíže viz graf č. 7.

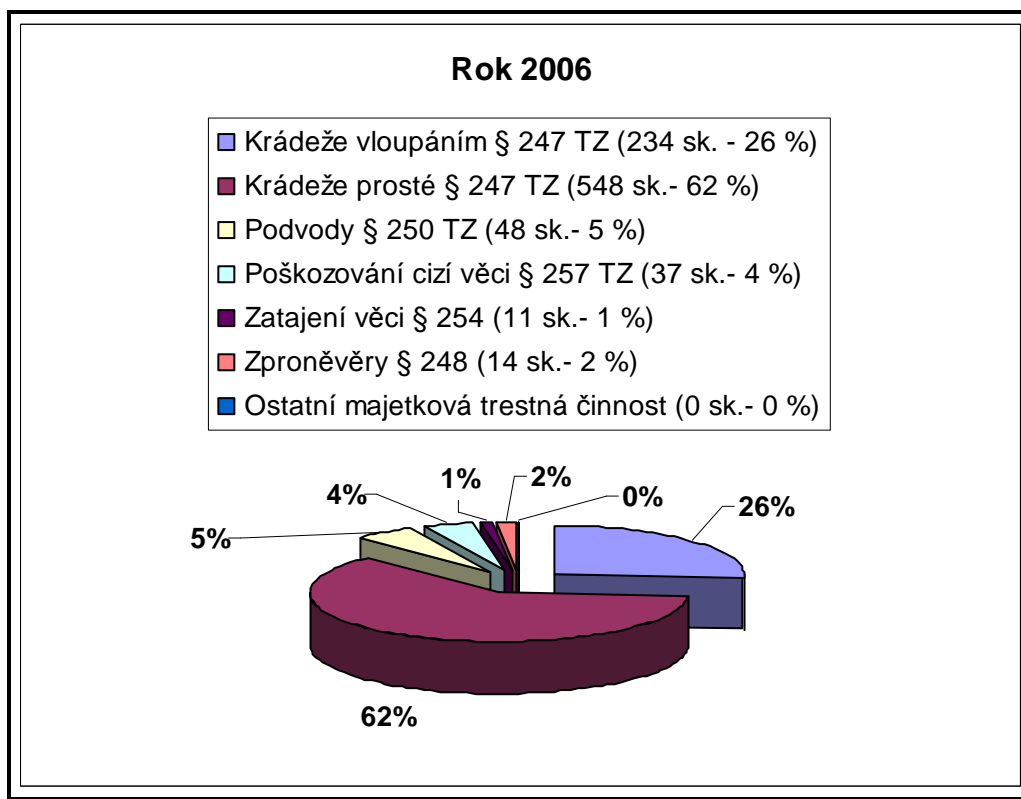
#### **Ilustrace: Naivní mladík přišel o mobil**

„Svůj drahý mobilní telefon zapůjčil na požádání 18 letý mladík v České Lípě kolemjdoucímu, který si prý nutně potřeboval zatelefonovat. Svého dobrého činu však brzy zalitoval, když mu neznámý zmizel z očí i s jeho mobilem.

Za bílého dne požádal na ulici v České Lípě neznámý mladý muž o zapůjčení mobilního telefonu k naléhavému zavolání 18 letého místního hochy. Dobrý skutek se dobrodinci, který prosbě bez zaváhání vyhověl, brzy vymstil. Neznámý muž se začal nejprve s jeho mobilem nebezpečně vzdalovat až nakonec zmizel úplně za rohem nedalekého domu. Když důvěřivý mladík pochopil, že naletěl, bylo už pozdě. Povedený kolemjdoucí zmizel jak mávnutím kouzelného proutku i s jeho mobilem v hodnotě 20 500 korun“.

(nrap. Bc. Ivana Baláková, PIS Okresního ředitelství Policie České republiky Česká Lípa)

**Graf 8: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2006**



**V roce 2006 bylo podle způsobu provedení nejvíce spácháno krádeží prostých 548 skutků, což představuje 62 %.**

Dále následují krádeže vloupáním v počtu 234 skutků (26 %). Poté poškození cizí věci je zastoupeno počtem 37 skutků (4 %) a podvody 48 skutků (5 %). V grafu vykazují latenci dva způsoby provedení, a to zatajení věci s 11 skutky (1 %) a zpronevěry v počtu 14 skutků (2 %). Blíže viz graf č. 8.

#### **Ilustrace: Návštěvníci baru odcizila zubní protézu**

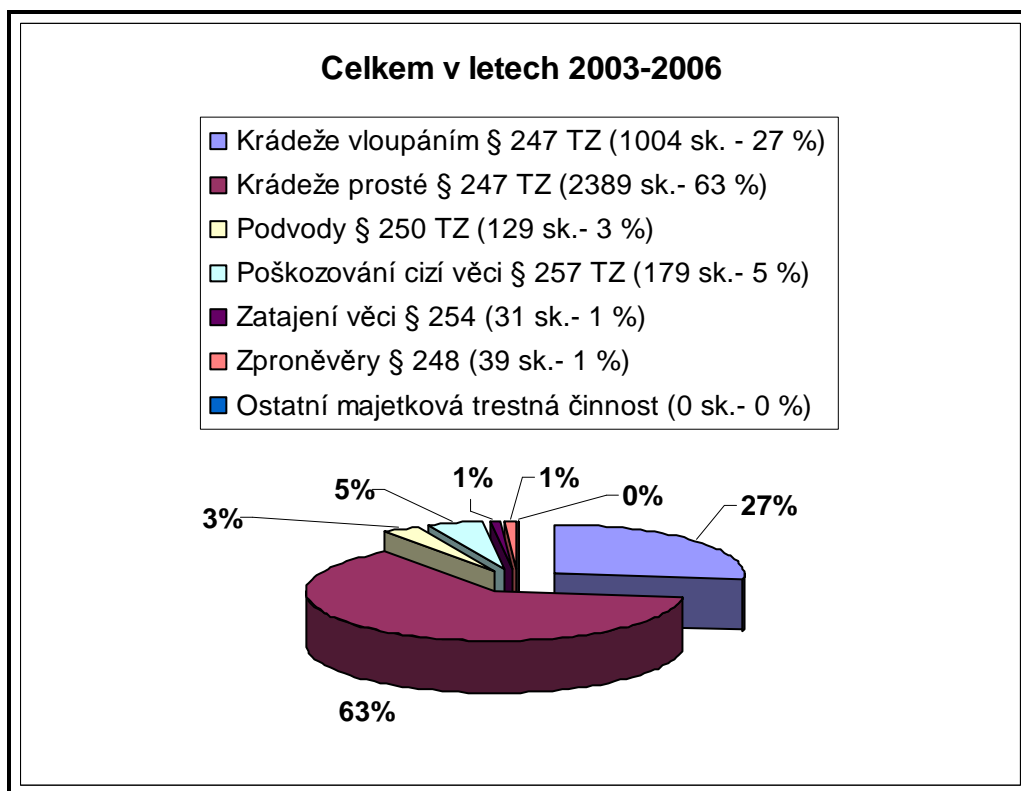
„Policisté už znají totožnost pachatelky, která si v českolipském baru přivlastnila cizí peněženku a zubní protézu.

Nestřeženého okamžiku využila v českolipském baru 24 letá žena, která z kabelky o 40 let starší návštěvnice odcizila peněženku. V rukách zlodějky tak kromě peněženky skončila i finanční hotovost 500 korun, osobní doklady majitelky, zlatý medailonek s obrázkem Panny Marie a zubní protéza s pěti zlatými zuby. Přesto, že policisté případ krádeže již objasnili, lup se jim zajistit nepodařilo, a to ani zubní náhradu se zlatými zuby“.

(nrap. Bc. Ivana Baláková, PIS Okresního ředitelství Policie České republiky Česká Lípa)



**Graf 9: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v letech 2003-2006**



K vyhodnocení druhého předpokladu byla použita explorace dat grafů č. 5, 6, 7 a 8, která byla převedena do grafu č. 9, ze kterého vyplývá, že celkově v letech 2003-2006 bylo podle způsobu provedení nejvíce spácháno krádeží prostých 2389 skutků, což představuje 63 %. Dále následují krádeže vloupáním v počtu 1004 skutků (27 %). Poté poškození cizí věci je zastoupeno počtem 179 skutků (5 %) a podvody 129 skutků (3 %). V grafu vykazují latenci dva způsoby provedení, a to zatajení věci s 31 skutky (1 %) a zpronevěry v počtu 39 skutků (1 %).

*Lze předpokládat, že nejčastěji – ve více jak 70 % – je páchán trestný čin krádeže podle § 247 trestního zákona. Celkové bylo spácháno krádeží 3393 skutků, které jsou představeny 90 %. Z výše uvedeného vyplývá, že o 20 % více je páchána skutková podstata trestného činu krádeže. Lze tedy jednoznačně usoudit, že i předpoklad II. se nám potvrdil.*

## 4 ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ VÝSLEDKŮ A DISKUZE

Na základě kvantitativní analýzy dostupných empirických dat, studia spisové a statistické dokumentace a dalších vlastních zjištění vyplývajících jak z praktické, tak ale i teoretické části bylo stanoveno závěrečné vyhodnocení výsledků.

- **Od roku 2003 dochází k postupnému poklesu majetkových trestných činů.** V roce 2006 je spácháno o 109 majetkových trestných činů méně než v roce 2003, což nám potvrzují nejen numerické hodnoty, ale také lineární spojnice trendu vývoje.
- **V roce 2003 bylo spácháno nejvíce majetkových trestných činů, a to celých 1001 skutků**
- **Celkově bylo v letech 2003-2006 spácháno podle způsobu provedení nejvíce krádeží, a to celých 90 %, což je 3393 skutků.** Z toho krádeží prostých, jenž představují 63 % - (tj. 2389 skutků). Dále následují krádeže vloupáním, které jsou představeny 27 % - (tj. 1004 skutků).
- Naopak latenci vykazují dva způsoby provedení, a to **zatajení věci** s 31 skutky (1 %) a **zpronevěry** v počtu 39 skutků (což také představuje rovněž asi 1 %).
- **Z celkové registrované trestné činnosti vykazuje majetková trestná činnost v procentech hodnotu nad 60 % spáchaných trestných činů,** např. oproti násilné trestné činnosti, hospodářské trestné činnosti a ostatní trestné činnosti.
- V České republice dochází od roku 1989 k postupnému nárůstu majetkové trestné činnosti, **a to do roku 1993, kdy tato trestná činnost kulminovala.** Od roku 1999 až 2001 dochází k postupnému zpomalování, což je patrné i z naší provedené kvantitativní analýzy dostupných empirických dat.
- Pokračuje trend demontování odcizených osobních vozidel na náhradní díly a jejich následný prodej v živnostenských provozovnách. Největším problémem se stává legalizace odcizených vozidel v evidencích a jejich následný prodej, dále krádeže vozidel za účelem jejich prodeje na náhradní díly a pojišťovací podvody.
- V oblasti krádeží vloupáním se odrazila organizovaná forma páchaní této trestné činnosti, která se projevuje v profesionalitě pachatelů a v jejich špičkovém technickém

vybavení. Do páčání trestné činnosti se zapojují pachatelé z cizích států, zejména Slovenska, Polska a Rumunska.

- V oblasti krádeží kulturního dědictví došlo k poklesu, pokud jde o krádeže vloupáním do objektů.

Na samotný závěr je třeba se zamyslet nad příčinami poklesu majetkové trestné činnosti v období let 2003 až 2006 a posoudit míru latence této kriminality. V neposlední řadě je také třeba posoudit do jaké míry tento pokles koresponduje s realitou.

Objektivně lze říci, že se i v tomto období projevuje zákonná úprava hranice trestného činu proti majetku, definovaná pojmem „škoda nikoli nepatrná“, která byla navýšena na částku Kč 5.000,- a výše. **Zvýšení má za následek, že si většina zkušenějších pachatelů dává pozor na to, aby tuto hranici nepřekročila.** Výsledkem jsou pak krádeže věcí, nižší hodnoty. Trestných činů proti majetku sice ubývá, ale důvod k optimismu není. **Jde pouze o přesun majetkové kriminality z kategorie trestných činů do kategorie přestupků, ale závažnost je stejná a mnohdy neměnná. Ke krádežím jsou dále využíváni nezletilci, což opět snižuje počet skutků majetkové kriminality, neboť tyto případy se dále odkládají. Dokazování, že za těmito krádežemi stojí dospělí jedinci, je pak následně velmi obtížné.**

Za další možné příčiny snižování počtu skutků majetkové kriminality je možno považovat též lepší technické zabezpečení majetku samotnými vlastníky. Stále modernější a kvalitnější zabezpečovací systémy automobilů, obytných domů, rekreačních chat i dalších objektů, dávají záruky klidnějšího života vlastníkům. Je však zřejmé, že žádné sebelepší zabezpečovací zařízení nemůže stoprocentně zabránit majetkové trestné činnosti.

Je pravdou, že obtížnější provedení majetkové kriminality, překonávání příliš mnoha překážek, může odradit některé potenciální pachatele této trestné činnosti.

**Nově preventivně může rovněž působit i vybírání poštovních schránek sousedy v dobách dovolených, kdy by si potenciální pachatelé mohly právě podle nevybíraných poštovních schránek vytypovávat jednotlivé byty v činžovních domech.** Všímavost sousedů i dalších spoluobčanů rovněž může kladně působit při prevenci proti majetkové kriminalitě.

## 5 NÁVRH NA OPATŘENÍ

- Policie ČR zpracovala materiály pro zdárné využití finanční pomoci v rámci projektu Ochrana movitého kulturního dědictví za využití Finančního mechanismu EHP/Norsko 2004–2009. Připravena je metodická příručka pro Policii ČR k problematice kulturního dědictví.
- MK ČR pokračovalo v realizaci programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví. Na zabezpečení objektů, ve kterých jsou uloženy předměty movitého kulturního dědictví ve vlastnictví státu, krajů, obcí a církevních subjektů, byly uvolněny dotace 39.944 tis. Kč.
- Na MV je zřízena meziresortní pracovní skupina složená ze zástupců státního i soukromého sektoru, která se zabývá systémovými změnami k potlačení krádeží motorových vozidel. Prioritní oblastí, na níž se při řešení krádeží motorových vozidel zaměřila, je zejména předregistrační kontrola, nakládání s autovraky a s použitými náhradními díly a problematika pojistných podvodů. Snižování počtu odcizených motorových vozidel a věcí z nich není však možné bez kvalitní prevence. MV se ve spolupráci s dalšími subjekty snaží občanům poskytnout či zprostředkovat maximum informací nezbytných pro jejich kvalifikované rozhodování prostřednictvím webových stránek MV, publikací nebo na speciálně zaměřených veletrzích, ale také např. podporou městských kamerových systémů. Činnost pracovní skupiny se zaměřila i na práci Policie ČR a možnosti operativního rozkrytí trestné činnosti organizovaných skupin při krádežích motorových vozidel či pojistných podvodech na motorových vozidlech
- Policie ČR provádí specializované akce v místech s nejvyšším výskytem majetkové kriminality a kontroly ve vytipovaných místech (bazary, vrakoviště, opravny). Byla navázána spolupráce s městskou policií a s bezpečnostními agenturami v obchodních centrech. Na objasněných případech kapesních krádeží mají podíl kamerové systémy a potvrzuje se, že k jejich vyšší účinnosti je třeba větší hustoty pokrytí kamerami.
- Kriminalistický ústav Praha ukončil s Ústavem anorganické chemie AV ČR grantový projekt „Komplexní metodika nedestruktivní mikroanalýzy barevných vrstev a mikrostop“. Dále ukončil projekt „V a V Autosklo“, jehož cílem bylo mj. provést analýzu vzorků a vyhodnotit možnosti přiřazení úlomku automobilového skla ke skupině vozidel určité výrobní značky nebo výrobci.

## 6 SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

1. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: UK, 2000. ISBN 80-246-0139-7.
2. HARTL, P., HARTLOVÁ, H.. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X.
3. HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-549-3.
4. KLOUBEK, M. *Postavení a úkoly policie*. In: *Prevence kriminality ve městech*. Sborník přednášek. Praha: Odbor prevence kriminality MV ČR, 1997.
5. KOCÁBEK, P., KONÍČEK, T. *Ochrana osob a majetku*. Policista č. 1/1997. Příloha, s. 1-4.
6. KOCÁBEK, P., KONÍČEK, T., ČERVENÁ, R. *Klíč k bezpečí*. Odbor prevence kriminality Ministerstvo vnitra České republiky, Praha: 2000. ISBN 80-85821-84-2.
7. KUDLÍK, A., NEZKUSIL, J., PŘENOSIL, G. a kol. *Československá kriminologie (Aktuální problémy)*. Praha: Orbis, 1971.
8. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. , et al. *Kriminologie*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
9. OSMANČÍK, O., KARABEC, Z. *Kriminologie a nové dimenze zločinnosti*. In: Pocta Otovi Novotnému k 70. narozeninám, Praha: Kodex Bohemia, 1998, zvlášť.
10. PROTIVINSKÝ, M. *Boj s kriminalitou v západních zemích (1)*. Kriminalistický sborník č. 1/1993.
11. PROTIVINSKÝ, M. *Nové poznatky o boji se zločinem v Německu a Velké Británii*. Kriminalistický sborník č. 3/1997.
12. PROTIVINSKÝ, R. *Několik zajímavostí ze světa*. Kriminalistický sborník č. 3/1996.
13. RAK, R. *Evidovaná a odcizená vozidla v Evropě v řeči čísel*. Kriminalistický sborník č. 1/1999.
14. RAK, R. *Evropský registrační systém motorových vozidel EUCARIS*. Kriminalistický sborník č. 10/1994.
15. VEČERKA, K. et al. *Prevence kriminality v teorii a praxi*. Ministerstvo vnitra ČR Odbor prevence kriminality, Praha: 1997. ISBN 80-85821-48-6.
16. VEČERKA, K., HOLAS, J., ŠTĚCHOVÁ, M. *Kriminologická analýza lokality*. Praha: IKSP, 1995. ISBN 80-86008-85-1.

17. ZAPLETAL, J. *Kriminologie, Díl II. Zvláštní část*. Policejní akademie České republiky, Praha: 1996. ISBN 80-85981-28-9.
18. ZÁVADSKÝ, J., ZAHÁLKA, J. *Situace na úseku krádeží uměleckých a starožitných předmětů spáchaných na území ČR v r. 1993*. Kriminalistický sborník č. 5/1994.
19. *Právo občanů na bezpečnost v právním státě*. Dokument Československého helsinského výboru, publikován v Literárních novinách ze dne 1. srpna 1991 a v časopise Právník č. 1/1992.

## 7 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: *Jmenný seznam tabulek.* (P1)

Příloha č. 2: *Jmenný seznam grafů.* (P2)

Příloha č. 3: *Jmenný seznam obrázků.* (P3)

Příloha č. 4: *Tresty za trestné činy proti majetku* (P4)

## JMENNÝ SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rozdíl mezi kvantitativními a kvalitativními metodami.....	48
Tabulka 2: Popis výběrového vzorku.....	51
Tabulka 3: Struktura majetkové kriminality v roce 2003.....	55
Tabulka 4: Struktura majetkové kriminality v roce 2004.....	56
Tabulka 5: Struktura majetkové kriminality v roce 2005.....	58
Tabulka 6: Struktura majetkové kriminality v roce 2006.....	59



## JMENNÝ SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Struktura majetkových trestných činů v roce 2002.....	12
Graf 2: Dynamika registrovaných majetkových trestných činů v ČR v letech 1989-2002.....	13
Graf 3: Vývoj počtu osob stíhaných a vyšetřovaných pro majetkové trestné činy (recidivistů a dříve netrestaných) v ČR v letech 1989-2002 .....	14
Graf 4: Celkový počet zjištěných majetkových trestných činů v letech 2003-2006.....	60
Graf 5: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2003 .....	61
Graf 6: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2004 .....	62
Graf 7: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2005 .....	63
Graf 8: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v roce 2006 .....	64
Graf 9: Celkový počet skutků podle způsobu provedení v letech 2003-2006 .....	65

..

## JMENNÝ SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Postup jednotlivých metod .....	49
Obrázek 2: Demografický snímek obce Česká Lípa .....	53
Obrázek 3: Demografický snímek okresu Česká Lípa .....	53

**TRESTNÍ ZÁKON**  
**ČÁST DRUHÁ**  
**ZVLÁŠTNÍ ČÁST**  
**HLAVA DEVÁTÁ: TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU**

**§ 247 Krádež**

- (1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a
- a) způsobí tak škodu nikoli nepatrnou,
  - b) čin spáchá vloupáním,
  - c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí,
  - d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
  - e) byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
  - b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.
- (4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

**§ 248 Zpronevěra**

- (1) Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem

bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženu povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

### **§ 249 Neoprávněné užívání cizí věci**

(1) Kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu jich přechodně užívat, nebo kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takových věcí, které mu byly svěřeny, přechodně užívá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

§ 249a Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

(1) Kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání.

### **§ 249b Neoprávněné držení platební karty**

Kdo si neoprávněně opatří nepřenosnou platební kartu jiného, identifikovatelnou podle jména nebo čísla, nebo předmět způsobilý plnit její funkci, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

### **§ 250 Podvod**

(1) Kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel

potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu nikoli malou.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

### **§ 250a Pojistný podvod**

(1) Kdo při sjednávání pojistné smlouvy nebo při uplatnění nároku na plnění z takové smlouvy uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo úmyslně vyvolá pojistnou událost, nebo kdo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje v úmyslu zvýšit vzniklou škodu.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku škodu nikoliv malou.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) způsobí-li takovým činem na cizím majetku značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku škodu velkého rozsahu.

### **§ 250b Úvěrový podvod**

(1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy či v žádosti o poskytnutí subvence nebo dotace uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele nebo jiné oprávněné osoby použije úvěr, subvenci nebo dotaci na jiný než určený účel.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu nikoliv malou.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo
  - b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.
- (5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

### **§ 250c Provozování nepoctivých her a sázek**

- (1) Kdo provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch.

### **§ 251 Podílnictví**

- (1) Kdo ukryje, na sebe nebo jiného převede anebo užívá
- a) věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou, nebo
  - b) to, co za takovou věc nebo jinou majetkovou hodnotu bylo opatřeno,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 prospěch velkého rozsahu.

### **§ 252**

- (1) Kdo ukryje anebo na sebe nebo jiného převede z nedbalosti věc nebo jinou majetkovou hodnotu větší hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo peněžitým trestem.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo jinému z nedbalosti umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestnou činností.
- (3) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve vztahu k věcem nebo jiným majetkovým hodnotám pocházejícím z obchodu s omamnými nebo psychotropními látkami nebo z jiného zvlášť závažného trestného činu, nebo
  - b) získá-li takovým činem značný prospěch.

- (4) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 prospěch velkého rozsahu.

### **§ 252a Legalizace výnosů z trestné činnosti**

(1) Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestnou činností, s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo hodnota byly nabyty v souladu se zákonem, nebo kdo jinému spáchání takového činu umožní, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) získá-li takovým činem značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k věcem nebo jiným majetkovým hodnotám pocházejícím z obchodu s omamnými nebo psychotropními látkami nebo z jiného zvlášť závažného trestného činu,

b) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 prospěch velkého rozsahu, nebo

c) zneužije-li ke spáchání takového činu svého postavení v zaměstnání nebo funkce.

### **§ 253 Lichva**

(1) Kdo zneužívá něčí tísně, nezkušenosti nebo rozumové slabosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch.

### **§ 254 Zatajení věci**

(1) Kdo si přisvojí cizí věc nikoli nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch.

### **§ 255 Porušování povinnosti při správě cizího majetku**

(1) Kdo jinému způsobí škodu nikoli malou tím, že poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženu povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

### **§ 255a**

(1) Kdo z vědomé nedbalosti [§ 5 písm. a)] jinému způsobí značnou škodu tím, že poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou důležitou povinnost při opatrování nebo správě cizího majetku, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody až na tři roky bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

### **§ 256 Poškozování věřitele**

(1) Kdo i jen částečně zmaří uspokojení svého věřitele tím, že

- a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní část svého majetku,
  - b) předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek,
  - c) svůj majetek zdánlivě zmenšuje, nebo
  - d) v řízení před soudem odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat, nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje,
- bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo i jen částečně zmaří uspokojení věřitele jiné osoby tím, že



- a) zničí, poškodí, zatají, zcizí nebo odstraní část majetku dlužníka, nebo
  - b) k majetku dlužníka uplatní neexistující právo nebo pohledávku.
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu.
- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

### **§ 256a Zvýhodňování věřitele**

- (1) Kdo jako dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní jiného věřitele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu.
- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

### **§ 256b Pletichy v insolvenčním řízení**

- (1) Kdo jako věřitel v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit majetkový nebo jiný prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.
- (2) Stejně bude potrestán, kdo věřiteli v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch.
- (3) Odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem bude potrestán, kdo jako insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit pro sebe nebo jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný prospěch, který mu nepřísluší.
- (4) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 značnou škodu.
- (5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 škodu velkého rozsahu.

### **§ 256c Předlužení**

- (1) Kdo, byť i z vědomé nedbalosti [§ 5 písm. a)], si přivodí předlužení tím, že

- a) činí vydání hrubě nepřiměřená svým majetkovým poměrům,
  - b) spravuje svůj majetek způsobem, který neodpovídá zákonem mu uloženým nebo smluvně převzatým povinnostem nebo je s nimi v hrubém nepoměru,
  - c) užívá poskytnutý úvěr v rozporu nebo hrubém nepoměru s jeho účelem,
  - d) poskytuje ze svého majetku půjčky nebo úvěry jiným osobám, ač to je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům, nebo
  - e) učiní nad rámec obvyklého podnikatelského rizika obchod nebo operaci, která nenáleží k jeho pravidelné podnikatelské činnosti nebo je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům,
- bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i z vědomé nedbalosti [§ 5 písm. a)], ač ví, že je předlužen, přijme nový závazek nebo zřídí zástavu.

(3) Odnětím svobody až na tři roky bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

### **§ 257 Poškození cizí věci**

(1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na věci svědka, znalce nebo tlumočníka pro výkon jejich povinnosti,

b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho rasu, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání,

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo

d) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

### **§ 257a Poškození a zneužití záznamu na nosiči informací**

(1) Kdo získá přístup k nosiči informací a v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

a) takových informací neoprávněně užije,

b) informace zničí, poškodí, změni nebo učiní neupotřebitelnými, nebo

c) učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného telekomunikačního zařízení,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo získá-li sobě nebo jinému značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu nebo získá-li sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu.

#### **§ 257b**

(1) Kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu nebo spáchá-li takový čin opětovně nebo spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny nebo spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

#### **§ 258 Zneužívání vlastnictví**

Kdo poškodí důležitý kulturní nebo jiný důležitý obecný zájem tím, že zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zašantročí vlastní věc, která požívá ochrany podle zvláštních předpisů, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.